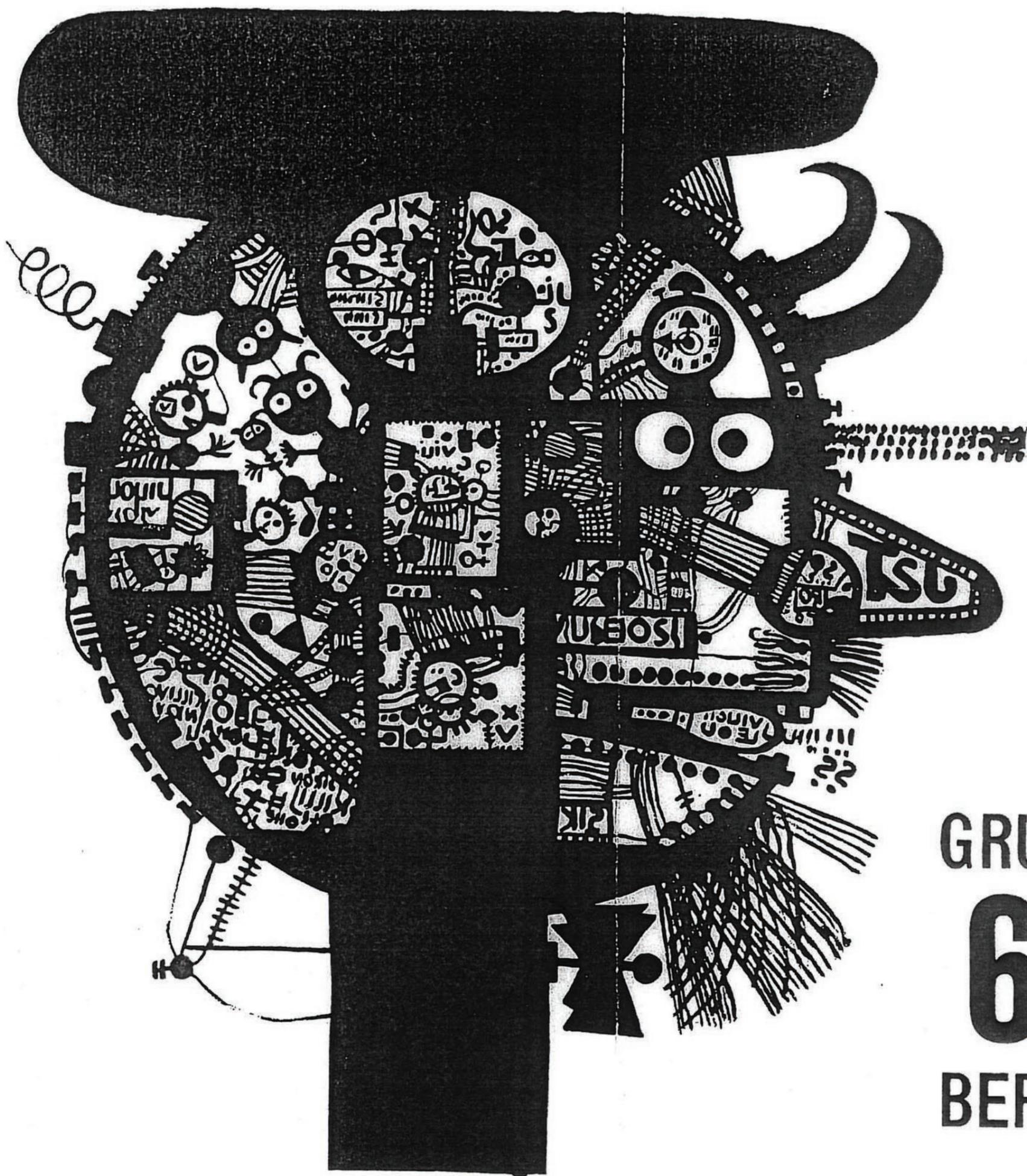

GRUPPE
66
BERGEN

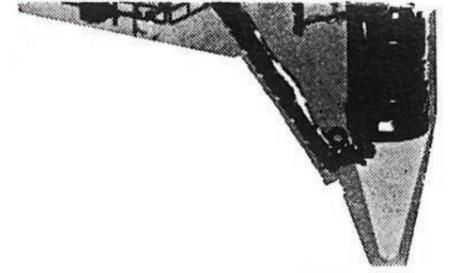
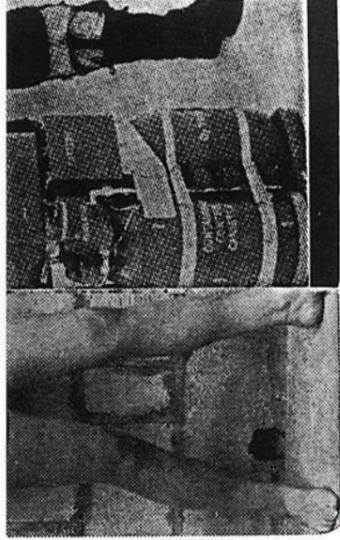
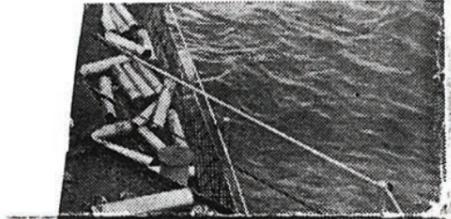
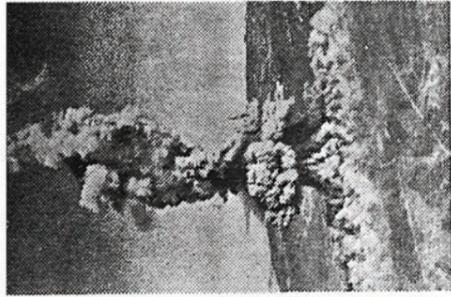
Bergen Kunstforening 11 Mars - 3 April 1966

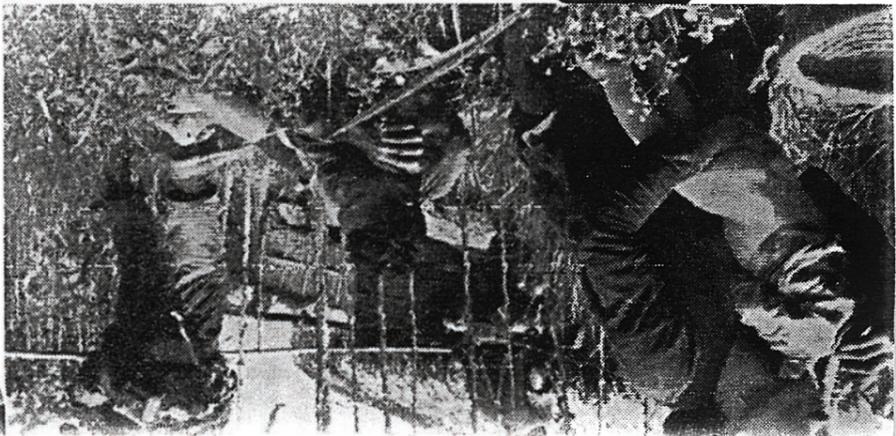
GRUPPE
66
BERGEN

Bergen Kunstforening 11 Mars - 3 April 1966

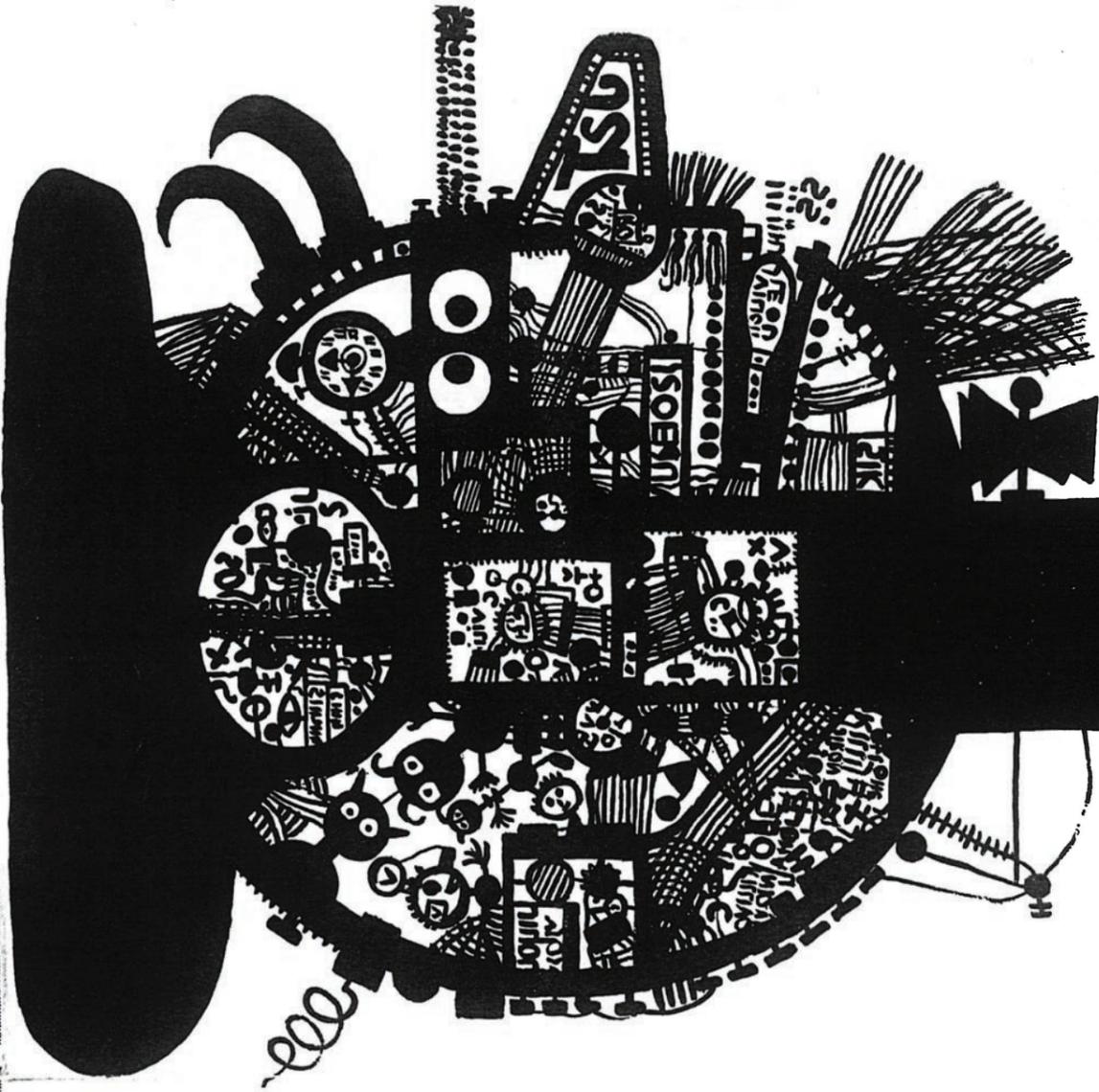
price in...
 1 5.000.—
 2 kr. 3.000.—
 3 kr. 3.000.—
 4 00.—
 5 000.—
 6 00.—
 7 kr. 1.700.—
 8 er kr. 2.650.—
 9 2.000.—
 10 3.000.—
 11 kr. 8.000.—
 12 1.000.—
 13 500.—
 14 1.000.—

RAGNHILD
 GRAM-KNUTSEN
 Født 1937, Bergen
 Grafiker
 Søreidgrend, Fana

Bilde nr.:
 15 Monolog, 103x74 cm kr. 400.—
 16 Pantomime I, 74x103 cm kr. 500.—
 17 Kontrapunkt, 74x103 cm kr. 500.—
 18 Collage IV, 74x103 cm kr. 600.—
 19 Collage V, 74x103 cm kr. 600.—
 20 Pantomime II, 74x103 cm kr. 550.—
 21 Collage VI, 74x103 cm kr. 400.—

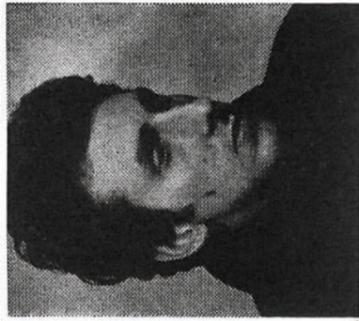

GRUPPE 66

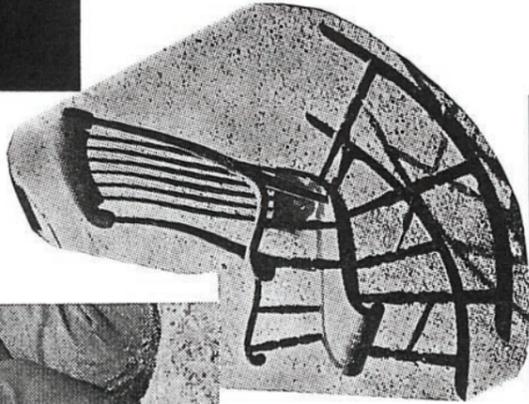
MALERI
 COLLAGE
 BILLEDETEPPER
 GRAFIKK
 SKULPTUR

BERGENS KUNSTFORENING

11. mars - 3. april 1966

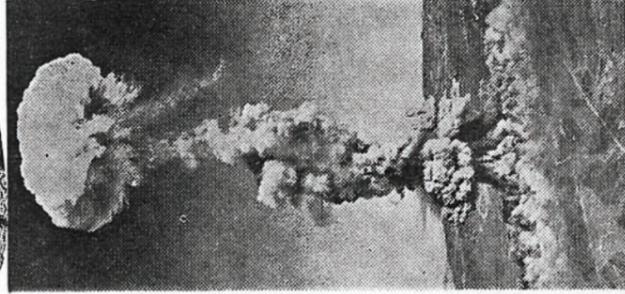
KETIL SÆVERUD
Født 1939
Komponist
Siljustøl, Rå i Fana

GRUNDT
923, Fana
maler,
og lyriker
iollen 96,
Bergen

- Bilde nr.:
- 1 kr. 5.000.—
  - 2 arl kr. 3.000.—
  - 3 leri kr. 3.000.—
  - 4 . 2.400.—
  - 5 kr. 3.000.—
  - 6 . 1.700.—
  - 7 arl kr. 1.700.—
  - 8 maleri kr. 2.650.—
  - 9 I kr. 2.000.—
  - 10 ri kr. 3.000.—
  - 11 ptur kr. 8.000.—
  - 12 r kr. 1.000.—
  - 13 . kr. 500.—
  - 14 ur kr. 1.000.—
- kr. 20.—

EN SONETTE OM POESI OG KUNST

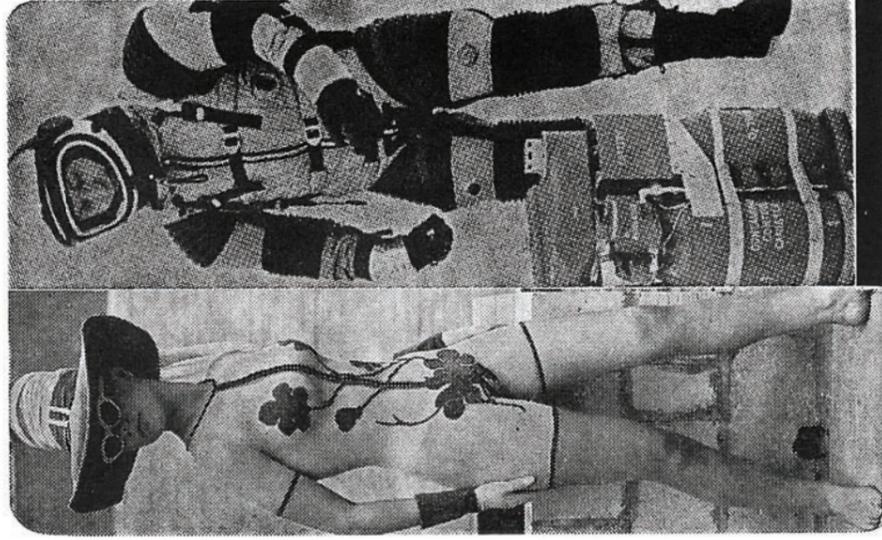
Hva er poesi? Blomsterfylte øyer
i fornuftens hav? En bevisst idé
på flukten mot forløsningss akk og ve?
Forstandens skip til fantasiens bøyer?

Hva er kunsten? Et øyeblikk som tøyer
sin flamme ned og brenner det som ble?
— som varme unger smelter is og sne?
En flammestorm som dikterpennen løyer?

Poesien er en drøm om kjernen
i det ubevisste. Lederstjernen
som tar deg med til morgenlandets flod.

Der står kunsten — et formløst, ukjent jeg
som tar sin form og farge etter deg.
Den tar din sjel, din nerve og ditt blod.

66 'S DAGER
GRUPPE

- NYMUSIKK**
- JAZZ**
- LYRIKK**
- FILM**
- HAPPENING**
- DISKUSJON**
- RUNDBORDS-**
- KONFERANSE**

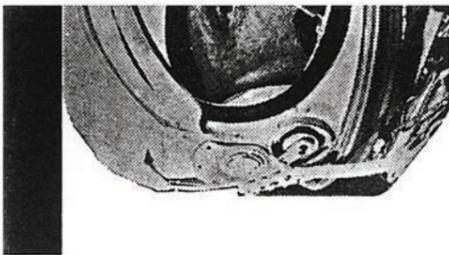
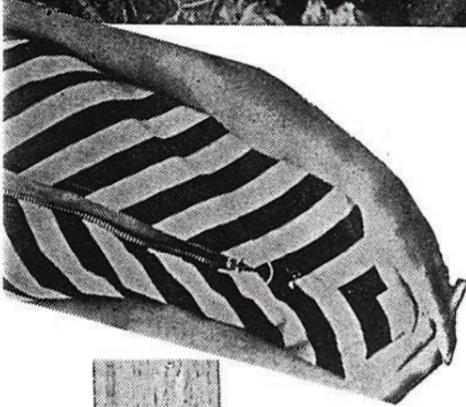
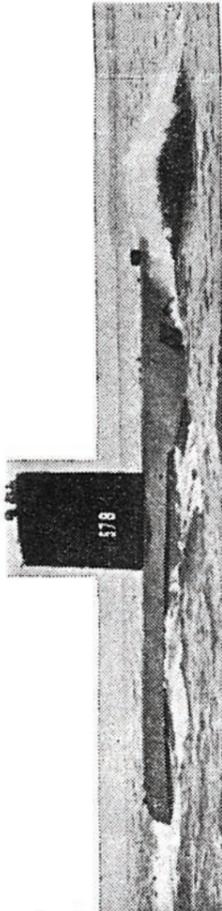
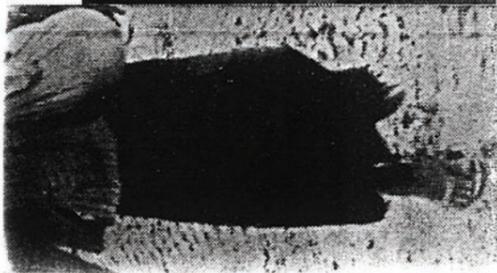

RAGNHILD
GRAM-KNUTSEN
Født 1937, Bergen
Grafiker
Søreidgrend, Fana

GRUPPE
66

«D», dikt kr. 10.—

NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Florø
Maler og grafiker
Florø

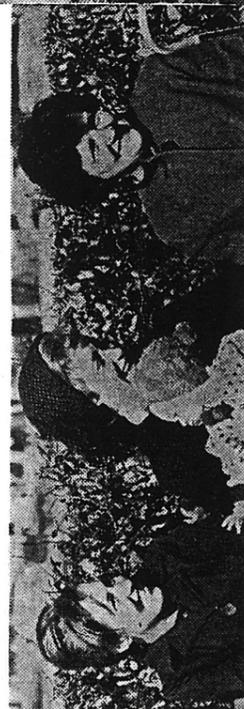
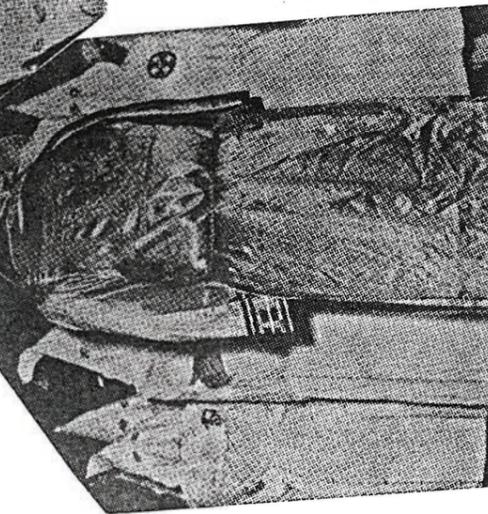
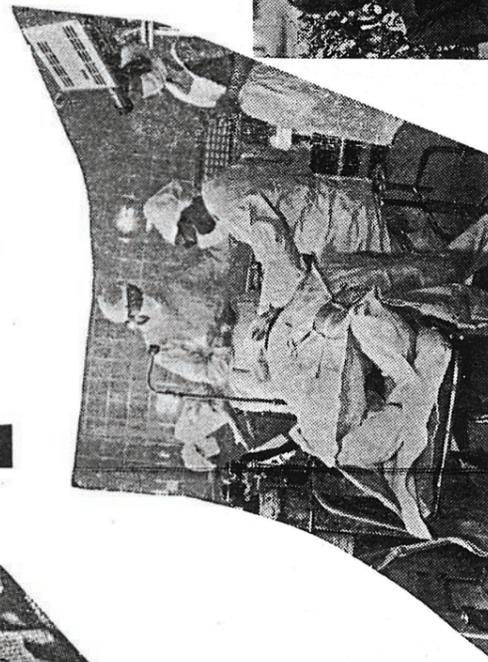
**OLAV
HERMAN-HANSEN**
Født 1935, Bergen
Maler og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

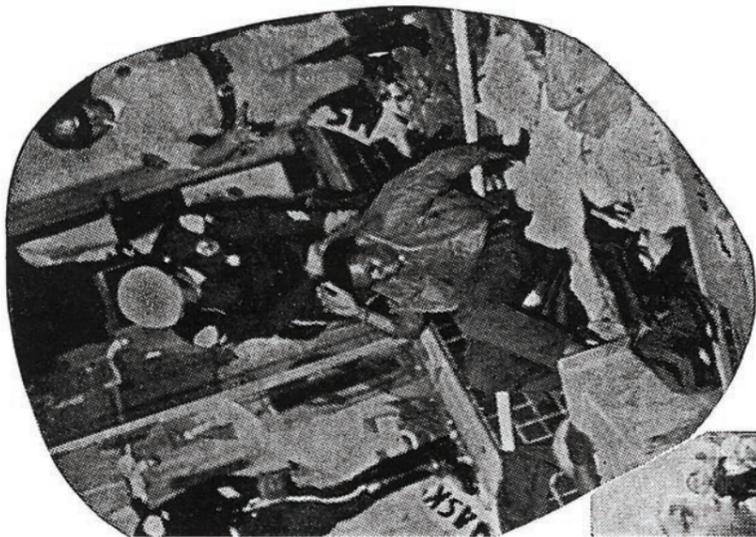
- COLLAGE**
- «Nattbilde II», 1966, 62,5x63,5 cm kr. 850.—
  - «Rødt lys», 1965-66, 74x102,5 cm kr. 1.300.—
  - «Vinter I», 1966, 57,5x80 cm kr. 800.—
  - «Vinter II», 1965-66, 67x94 cm kr. 1.100.—
  - «Vinter III»
  - «Barfrost», 1965-66, 66,5x94 cm kr. 1.100.—
  - «Plagsomme smådjevler», 1965, 62x90,5 cm kr. 1.100.—
  - Bilde fra Sunnfjord, 50x70 cm kr. 800.—
- GRAFIKK**
- «Fata morgana», 1965 kr. 400.—
  - «Ve-klager», 1966 kr. 150.—
  - «Tragedie», 1966 kr. 150.—
  - «Portrett av robot», 1966 kr. 200.—

- Bilde nr.:**
- 100
  - 101
  - 102
  - 103
  - 104
  - 105
  - 106
  - 107

- 108
- 109
- 110
- 111

- Bilde nr.:**
- 75 Fall Igjennom gult, 134x110 cm kr. 2.000.—
  - 76 Bygg I rødt, 100x100 cm kr. 1.700.—
  - 77 Intimt møte, 87x97 cm kr. 1.700.—
  - 78 Igjenomgående, 86x97 cm kr. 1.700.—
  - 79 Maleri I, 76x67 cm kr. 1.400.—
  - 80 Maleri II, 78x76 cm kr. 1.300.—
  - 81 Maleri III, 93x110 cm kr. 1.700.—
  - 82 Farge relieff, 81x63 cm kr. 1.500.—
  - 83 Collage: «DET», 53x65 cm kr. 1.400.—
  - 84 Collage: «Søppeidynge», 53x65 cm kr. 1.400.—
  - 85 Rytmer, 135x180 cm kr. 3.000.—

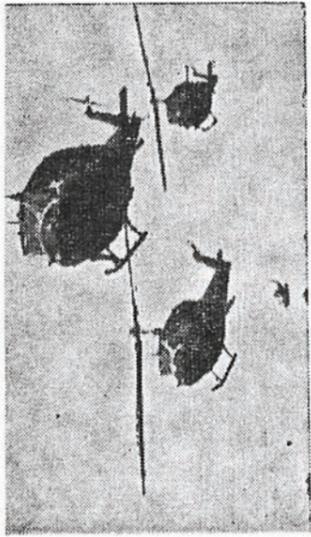
TERJE SKULSTAD
Født 1946, Bergen
Lyriker
Øvre Sollien 96, Bergen

«D», dikt kr. 10.-

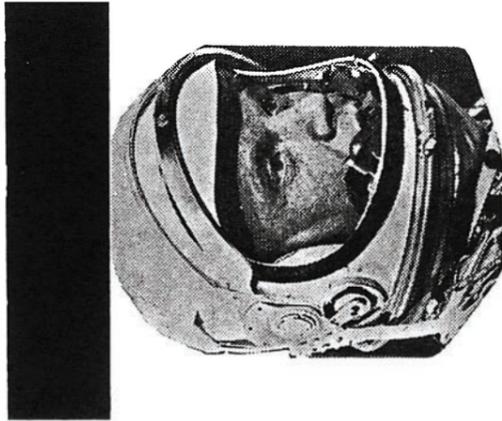
ELSEBET RAHLFF
Født 1940, København
Billedveverske
og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

- Bilde nr.: 66
Gulvtæppe, 1965, 150x220 cm kr. 500.- + told og oms.
Vevet av Johannes Jensens teppefabrikk
Kjole, kåpe, hue, 1965, håndvevet kr. 2.500.- + told og oms.
Kjole, kåpe, hue, 1965, håndvevet. Privat eie
Billedtæppe, 1965, 130x126 cm. Privat eie, Herning
Billedtæppe, 1965, 90x70 cm. Privat eie, Herning
Billedtæppe, 1965, 90x70 cm. Privat eie, Herning
Billedtæppe, 1966, 160x120 cm kr. 2.500.-
Collage I, 1966, 54x40 cm kr. 400.-
Collage II, 1966, 54x40 cm kr. 400.-

EGIL RØED
Født 1932, Eydehavn
Grafiker
Svingen, Laksevåg

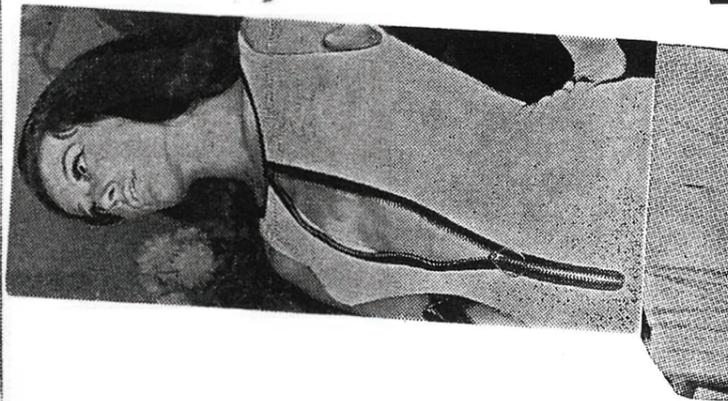
- GRAFIKK
- Bilde nr.: 86
Drivhus, lino, 47x40 cm kr. 200.-
Kran-stillas, lino, 42x36 cm kr. 200.-
Forsøk, lino, 37x46 cm kr. 200.-
Forystelse, lino, 29x21 cm kr. 175.-
Fabrikkområde, lino, 23x16 cm kr. 125.-
Smelteovn I, lino, 23x16 cm kr. 125.-
Smelteovn II, lino, 23x16 cm kr. 125.-
Smelteovn III, lino, 23x16 cm kr. 125.-
- COLLAGE
- 94 Collage I, 48x36 cm kr. 500.-
95 Collage II, 29x34 cm kr. 400.-
96 Collage III, 30x41 cm kr. 400.-
97 Collage IV, 48x88 cm kr. 700.-
- SKULPTUR
- 98 Skulptur I, jern kr. 750.-
99 Skulptur II, jern kr. 700.-

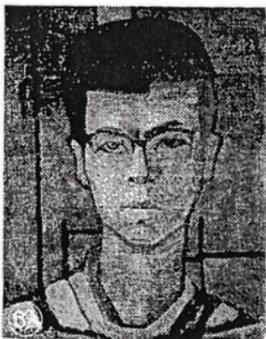
NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Florø
Maler og grafiker
Florø

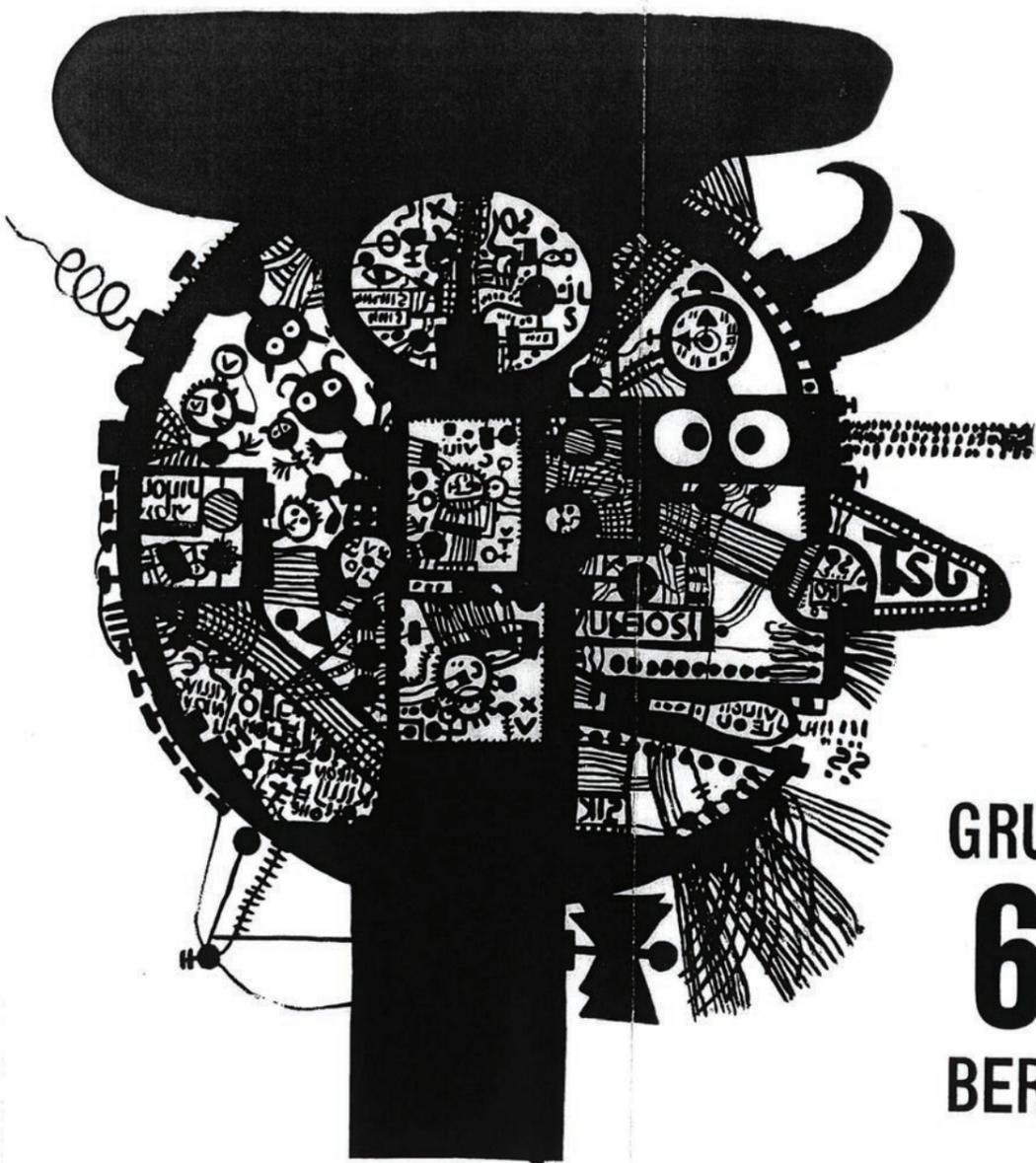

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Florø
Maler og grafiker
Florø

NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

PER KLEIVA
Født Torsken i Troms
Maler og grafiker
Rådhusgt. 5, Oslo

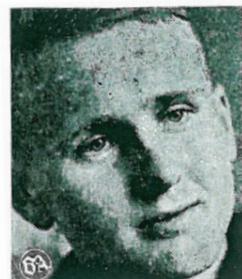
**GRUPPE
66
BERGEN**

**RAGNHILD
GRAM-KNUTSEN**
Født 1937, Bergen
Grafiker
Søreidgrend, Fana

EGIL RØED
Født 1932, Eydehavn
Grafiker
Svingen 20a,
Laksevåg

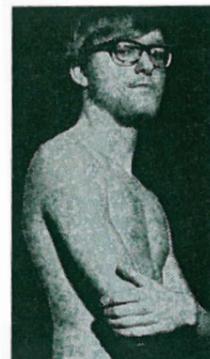

**INGVALD
HOLMEFJORD**
Født 1941, Bergen
Maler og grafiker
Kunstakademiet,
København

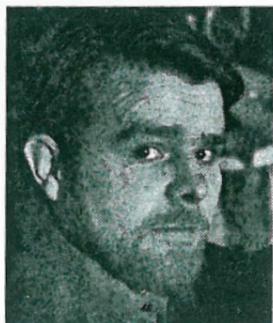
**ODDVAR
TORSHEIM**
Født 1939,
Naustdal,
Sunnfjord
Grafiker
og lyriker
Kunstakademiet,
København

ELSEBET RAHLFF
Født 1940, København
Billedveverske
og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

BJØRN KAHRH HANSEN
Født 1946, Bergen
Fotograf
Nedre Blekevei 9,
Bergen

LARS A. SÆVERUD
Født 1938, Bergen
Maler og grafiker
Eikebakken 4,
Bergen

**OLAV
HERMAN-HANSEN**
Født 1935, Bergen
Maler og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

LARS GRUNDT
Født 1923, Fana
Maler,
grafiker og lyriker
Øvre Sollien 96,
Bergen

GRUPPE 66

I BERGENS KUNSTFORENING
11. mars — 3. april 1966

Utstillingen er åpen alle dager kl. 12.00—15.00,
mandag til fredag også kl. 18.00—20.00.

---

gruppens aftener:

MANDAG 21. MARS KL. 20

filmaften

Jens Jørgen Thorsen.

TIRSDAG 22. MARS KL. 20

kunst og kritikk

Jens Jørgen Thorsen.

ONSDAG 23. MARS KL. 20

jazzkonsert I

Knut Kristiansens grupper.

TORSDAG 24. MARS KL. 20

ny musikk og lyrikk

Per Ingolf Foss, gitar,
fremfører verker av Ketil Sæverud.
Nils Bolstad, Lars Grundt, Walt Rosenberg og
Terje Skulstad leser dikt.

CO-RITUS i regi av Gruppe 66

Situasjonist Jens Jørgen Thorsen og
Olav Herman Hansen
Dirigent: Stefan Brink
Musikere: Gruppe 66

FREDAG 25. MARS KL. 20

poesi

Walt Rosenberg.

MANDAG 28. MARS KL. 20

happening, maske- spill, laterna magica, film, jazz-lyrikk

Nils Bolstad, Olav Herman-Hansen,
Bjørn Kahrs Hansen, Knut Kristiansen,
Elsebet Rahlff og Terje Skulstad.

ONSDAG 30. MARS KL. 20

jazzkonsert II

Knut Kristiansens grupper.

FINALE: TORDAG 31 MARS KL. 20

- RUNDEBORDS KONFERANSE - KUNSTENS KÅR I BERGEN.

- OM Å SKAPE ET RIKERE KUNSTMILJØ - KUNSTAKADEMI - FLERE UTSTILLINGS STEDER - TEATERSCENE -

LARS GRUNDT: SINKOGRAFI, 1966

Billetter à kr. 5.— ved inngangen.
Kunstforeningens medlemmer, studenter og skole-
elever kr. 3.—.

GRUPPE 66 / GROUP 66

OLAV HERMAN HANSEN graphic art, sculptor, painter. Events/Happenings
EGIL RØED graphic art.
LASSE LARS LAURIE GRUNDT graphic art, sculptor, painter, poet . Events/Happenings
NIELS BOLSTAD painter, graphic art , poet. Events/Happening
ELSEBET RAHLFF textile artist, graphic art . Events/ Happenings
BJØRN HEGRANES graphic art , painter.
INGVALD HOLMEFJORD painter.
LARS A: SÆVERUD painter
ODDVAR THORSHEIM graphic art , painter, poet, Events/Happenings
RAGNHILD GRAM – KNUTSEN graphic art.
PER KLEIVA painter , graphic art.
TERJE SKULSTAD poet, writer. Events.
BJØRN KAHRS HANSEN fotographer, writer.
KJETIL HVOSLEF composer , musician. Events.
KNUT BRATLAND KRISTIANSEN composer, jazz musician. Events.

GUESTS ARTISTS collaborators from Copenhagen .

JENS JØRGEN THORSEN situationist . painter, filmproducer, writer, artcritic ,
Events/Happenings
WALT ROSENBERG poet, performer / actor, theaterinstructor. Events.
ANNE HEDEGAARD textile artist , graphic art . Events/Happenings
STEFAN RINK multimedia art . Events/Happenings

Publications : 'GRUPPE 66 Grafikk Lyrikk' .
`D` (poetry) Terje Skulstad. `Psyken i Grenseland` Lars Grundt
`Vrøvl` (poetry) Lars Grundt . `A brand new sensational Pop Album
the pop dada manifesto` Bjørn Kahrs Hansen .

Published at Gruppe 66 's Grafisk Lyrisk Forlag Bergen 1966.

BERGENS KUNSTFORENING UTS. „GRUPPEGG“ MARS 1966
FRA VENSTRE: OLAV HERMAN HANSEN, ELSEBET RAHLFF, INGVALD HOLMEFJORD, EGIL RØED,
LAIRS SÆVERUD, KNUT BRATLAND KRISTIANSEN, BJØRN KAHRH HANSEN.
FOTO: BERGENSTIDENDE ARKIV.

Gruppe 66 - et nytt innslag i bergensk kulturliv

ET KUNSTARTENES SAMARBEID OG EN AKTIVISERING AV PUBLIKUM

Studieatelieret så i går ut som en ikke lite brøket forstudie til noe som skal skje i det bergenske kulturliv i kommende dager, og forstudien artet seg på en måte som et konturløst men likevel levende vesen som ennå ikke er født men som går i 8. måned og vil bli forløst med en utstilling i Kunstforeningen den 11. mars — med så forskjellige bidrag som maleri, grafikk, collager, materialbilder, tegninger og billedver.

Bakom det hele står det en rekke unge kunstnere, hele 15 i tall, de fleste bosatt i Bergen, og det er altså ennå er i emning er innelse av en gruppe med det endommelige navn Gruppe 66. Vi engir her det program som gruppen har satt opp:

Utstillerne er unge kunstnere som ved denne anledning vil etablere et forum for nye eksperimentelle retninger i den bildende kunst. I forbindelse med utstillingen vil det bli knyttet kontakt med andre kunstneriske uttryksformer som musikk, litteratur, teater og så videre. Målet er å gi plass til dagen i morgendagens kunstneriske ut-

trykk i vårt samfunn både gjennom visuelle eksperimenter og gjennom et intimt samarbeid om nye konkrete oppgaver.

Gruppe 66 arbeider med å tilrettelegge ialt 6 aftensammenkomster i Kunstforeningen. En manifestasjon som vil få betegnelsen Uke 66. Programmet vil bli variert fra aften til aften, og det vil bestå av en rundbordkonferanse om kunstarnenes samarbeid, fremførelse av ny lyrikk og musikk, teater og små eksperimentelle tablåer, happenings og andre visuelle eksperimenter og eksempler på eksperimentelle filmer. Det er også opprettet kontakt med danske kortfilmkunstnere som Jens Jørgen Thorsen og Jørgen Nash.

Gruppe 66 forbereder utgivelsen av en grafisk bok i forbindelse med utstillingen. Skriftet vil bestå av ny lyrikk, grafikk og collage.

Det arbeides med planer om å vise Gruppe 66, eventuelt også gjenta Uke 66, i København og Gøteborg etter at utstillingen er over i Bergen.

Så langt det oppsatte program. Gruppens medlemmer var ellers bra skåret for tungebåndet og deres munns tale kretset med iver, tro og begeistring om alle de muligheter de akter å bruke. Et av medlemmene fant så mye sterilt og innadvendt ved kunsten i dag.

Her er de fleste av gruppen samlet på Studieatelieret med bilder rundt veggene, på podiet foran ligger stoffet til den grafiske bok gruppen vil utgi. Fra venstre Olav Hermann-Hansen, Terje Skulstad, Ragnhild Gram-Knudsen, Lars Grundt, Egil Røed, Lars Sæverud, Elsebet Rahlff, Bjørn Kahrs Hansen, Knut Kristiansen og Nils Bolstad.

at gruppen er blitt til for å stille et annet alternativ til det en vanlig opplever i kunstlivet for tiden. Det er altså unge krefter her som er besjelet av trangen til å skape noe nytt og levende. Så nytt at alt som sagt ikke er klart ennå, men det vil komme og forme seg etter hvert som man høster erfaringer og idéer av de første fremstøt. Det er her ikke tale om noe kunstnerisk fellesprogram, dvs. noe som slutter seg tett omkring et bestemt syn, en bestemt retning, man tar så mange media til hjelp for å belyse så mange trekk som en ny generasjon kan uttrykke seg i og slik er diktekunst, malerkunst, poesi, musikk involvert i gruppens program. Alt i den hensikt å få kontakt mellom kunstnerne og publikum og engasjere kunstinteresserte så langt dette er mulig.

Etter disse forvarsler å dømmes tør en vente seg vitale innslag i det bergenske kulturliv. Det blir senere rik anledning å komme tilbake til fremstøtet. Gruppen er stadig åpen for tilgang av nye medlemmer, inntil videre består den av følgende:

Nils Bolstad, maler, grafiker og lyriker, født 1936, Voss. Ragnhild Gram-Knudsen, grafiker, født 1937, Bergen. Lars Grundt, maler, grafiker og lyriker, født 1923, Bergen. Bjørn Kahrs Hansen, fotograf, født 1946, Bergen. Bjørn Hegrans, maler og grafiker, født 1926, Florø. Olav Hermann-Hansen, maler og grafiker, født 1935, Bergen. Ingvald Holmefjord, maler og grafiker, født 1941, Bergen. Per Kleiva, maler og grafiker, født 1933, Sogn. Knut Bratland Kristiansen, jazzkomponist, født 1946, Bergen. Elsebet Rahlff, billedveverske og grafiker, født 1940, København. Egil Røed, grafiker, født 1932, Eydehavn. Terje Skulstad, lyriker, født 1946, Bergen. Ketil Sæverud, kom-

ponist, født 1939, Bergen. Lars Sæverud, maler og grafiker, født 1938, Bergen. Oddvar Torsheim, grafiker og lyriker, født 1938, Naustdal.

BERGENS
TIDENDE
26/11 - 1965

Gruppe 66 samler trådene foran spennende uke i Kunstforeningen

Happening, maskespill, rykende fersk lyrikk, jazz, abstrakt film, diskusjon og enda mer i en ramme av ung bergensk billedkunst

Den første uformelle gruppedannelse i Bergen kunstliv, Gruppe 66, er snart bare en uke fra åpningen av sin utstilling og alt som følger med den. Nøyaktig hva det blir vet ikke gruppens medlemmer selv, enda mindre Kunstforeningens intendant, Per Remfeldt, men han går omkring med en lykkelig følelse av at det skjer noe omkring ham. For første gang på meget lenge taler man om spenning i Bergens kunstliv. De som skaper spenningen, er delvis hemmelighetsfulle. I Kunstforeningen får de carte blanche til å stille ut. Intendanten føler ingen engstelse for sin institusjons renommé i den anledning. Bildene er begynt å sige inn, men det males og trykkes og limes fortsatt, og det kan nok hende at ikke alt som vises neste fredag har fått tid til å tørke.

Det er slik gruppen vil det skal være. Den er mindre opptatt av det perfekte enn av at noe bærer bud om liv. Den vil forløse, aktivisere, egge, irritere. Allerede nå må vi kunne si at den har forløst atskillig utover det som er hovedsaken, selve utstillingen.

Gruppens malende og skrivende medlemmer har delt mellom seg sidene i en bok der de utfolder seg i tekst og strek. Boken vil romme et og annet påfunn leseren eller titteren skal få moro av. Tre av medlemmene legger fram egne lyrikksamlinger, utgitt for anledningen.

Det er Olav Hermann-Hanssen og den danske Elsebet Rahlff som informerer. — Bjørn Kahrs Hansen er plutselig kommet i gang med noe man kaller abstrakt film. Det han viser, vil kanskje virke uferdig, men det er farlig, erklærer Elsebet Rahlff, å forlange at alt skal være så ferdig.

Nils Bolstad blir kanskje ferdig med sitt maskespill i tide. Hva det går ut på, vet man ikke så nøye, men Bolstad sitter altså på Voss og arbeider med et maskespill.

Da er man bedre orientert om en såkalt lysbilde-happening som er berammet til fredag 18. mars. Bildene skal til dels projiseres på svære, duvende ballonger som vil intensivere forestillingens preg av foranderlighet, liv, improvisasjon. Bildene fremkommer blant annet ved at det blåses fargestoffer ned i lyskassen, og i den utstrekning lysmesteren har kontroll over sine virkemidler lar han seg inspirere av øyeblikket, av musikken, av kontakten med publikum, av noe i seg selv. Samme aften får man oppleve lyrikk pr. lysbilde, med musikkakkompagnement og maskespill — hvis det blir av.

Et annet aftenprogram er viet ny musikk og lyrikk. Den danske Walt Rosenberg gir en egen aften med poesi. To jazzkonserter skal arrangeres, en filmaften, et diskusjonsprogram med en fremtredende københavnsk kritiker som innleder, Jørgen Thorsen. Endelig er det planlagt rundebordskonferanse om et moderne galleri i Bergen.

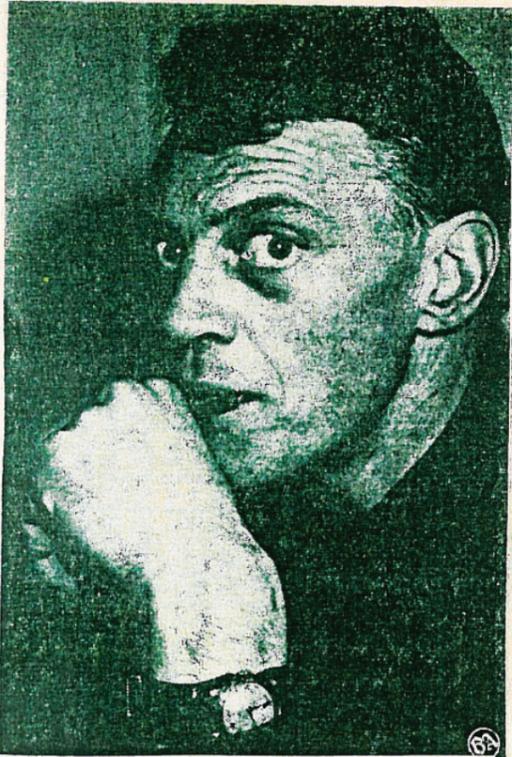
★ Olav Hermann-Hansen og Elsebet Rahlff med prøvetrykk av boken som blir lansert under Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening neste uke.

Det foregående viser gruppens tilknytning til Danmark. Få av dens medlemmer har søkt sin utdannelse i Oslo. Veien har gått om København til kontinentet. Det er forresten en tradisjon for Bergens kunstnere. — Denne spesielle bakgrunn gjør gruppen til noe for seg selv.

Gruppen har vært under dannelselse i halvannet års tid, men i sin nåværende form har den virket siden november. Etter nyttår har den hatt sin faste ukentlige møtekveld på Hermann-Hansen trange, men sentrale atelier, og det akter man å fortsette med. Gruppen stiller seg ikke avvisende til nye medlemmer, og den ser ikke sine oppgaver løst i og med det som skal skje neste uke. Utstillingen skal iallfall til København, muligens også til Gøteborg.

Men den store oppgave heretter blir å få i stand et galleri som er stort nok til å huse eksperimentelt teater, happenings og mer av det som blir lansert i løpet av utstillingsdagene. Gruppen trenger et møtested, men først og fremst et utstillingslokale som den selv har kontroll over. Bergen har mange talenter som ikke får anledning til å vise hva de står for.

Også Grafisk-Lyrisk forlag vil rimeligvis overleve, men her kommer dette med økonomien sterkere inn. Til sitt første tiltak har gruppen noen tusen kroner i støtte fra Kulturfondet.

Manifest

Hva er kunst godt for. Er det ikke menneskene som engasjerer seg i følelselivets uttryksmuligheter. Hvilken disiplin skal de unge syndere tvinges inn i for å oppøves i kunstnerisk uttrykk. Er det så at de skal inn i skolens dannelse og kysse tante Norge.

Hvorfor skal Bergen dilte etter med lunken tbevann når hele verden nu fornyer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da nu så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avant-garde rede — herfra kan det slippes ut en hel del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddbarer og kremnere i kommune, foreninger, skoler, aviser og andre butikker. Selvfølgelig er det opp til hver gamle hatbuggede kunstner å fornye seg selv, men det er ikke lett når hodet er kappet av og resten begravet i religiøst demagogi.

Å bli begravet her i byen betyr bare at mordet skjedde her. Slik meningsløshet må ikke få fortsatte.

Når det ikke er utløsningsmuligheter for en ung kunstner er hans skjebne halvt selvmord — halvt miljømord.

Vi trenger et moderne museum uten tradisjoner — en fri uøkonomisk scene for dramatik, et verksted for unge uavhengige kunstnere.

Her trengs pusterom for unge ferske sjeler, før de kveles i eget blod. Kunst er nemlig ikke lenger bilder i ramme — kunst er sjelens farver, den mentale tilstand, selve det menneskelige i konsentrert form.

HAR BERGEN SJANSE?

Lars Gundt.

Manifest

Hva er kunst godt for. Er det ikke menneskene som engasjerer seg i følelselivets uttryksmuligheter. Hvilken disiplin skal de unge syndere tvinges inn i for å oppøves i kunstnerisk uttrykk. Er det så at de skal inn i skolens dannelse og kysse tante Norge.

Hvorfor skal Bergen dilte etter med lunken tbevann når hele verden nu fornyer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da nu så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avant-garde rede — herfra kan det slippes ut en hel del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddbarer og kremnere i kommune, foreninger, skoler, aviser og andre butikker. Selvfølgelig er det opp til hver gamle hatbuggede kunstner å fornye seg selv, men det er ikke lett når hodet er kappet av og resten begravet i religiøst demagogi.

Å bli begravet her i byen betyr bare at mordet skjedde her. Slik meningsløshet må ikke få fortsatte.

Når det ikke er utløsningsmuligheter for en ung kunstner er hans skjebne halvt selvmord — halvt miljømord.

Vi trenger et moderne museum uten tradisjoner — en fri uøkonomisk scene for dramatik, et verksted for unge uavhengige kunstnere.

Her trengs pusterom for unge ferske sjeler, før de kveles i eget blod. Kunst er nemlig ikke lenger bilder i ramme — kunst er sjelens farver, den mentale tilstand, selve det menneskelige i konsentrert form.

HAR BERGEN SJANSE?

Lars Gundt.

Ingvald Holmeffjord er yngstemann blant gruppens malende medlemmer, 25 år gammel. Holmeffjord er bergenser, men for tiden bosatt i København. Her er han fotografert med et av sine hjembrakte malerier. I bakgrunnen utstillingens plakatt, laget av Oddvar Torsheim, fra Naustdal, men også han for tiden bosatt i København.

Startskudd fredag for Gruppe 66 — intens oppladning i BKF i dag

Utstilling og «uke» med diskusjon, teater, film, lyrikk og jazz

Fredag går startskuddet for vårens lokale kunstbegivenhet nr. en, Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Tolv unge bildende kunstnere fra Bergen og Vestlandet har søkt sammen i et utstillings-samarbeide, som skal markere hva yngste generasjon i Vestlandskunsten står for. De har søkt samarbeide med utøvere av andre kunstarter, lyrikk, musikk og teater, og i en rekke arrangementer vil gruppen presentere for bergensk publikum eksempler på moderne bestrebelser i kunststartene.

Men selve utstillingen først og fremst. Det hersker intens aktivitet og febrilsk spenning i Kunstforeningens saler, hvor Vestlandsutstillingen viker plassen for allehånde kunst-produkter av gruppens bildende kvinner og menn.

De tolv som stiller ut er Nils Bolstad, Ragnhild Gram-Knutson, Lars Grundt, Bjørn Hegranes, Olav Hermann-Hansen, Ingvald Holmeffjord, Per Kleiva, Elisebet Rahlff, Egil Røed, Lars Sæverud, Per Kleiva og Oddvar Torsheim.

De fleste møter med arbeider i forskjellige teknikker, malerier, grafikk, skulptur, collager etc.

Gruppens øvrige medlemmer er fotografene Bjørn Kahrs Hansen,

jazz-musikeren Knut Bratland Kristiansen, komponisten Ketil Sæverud og Terje Skulstad, som skriver dikt.

Tre av gruppens medlemmer, Lars Grundt, Nils Bolstad og Terje Skulstad vil «utkomme» med hver sin lille diktsamling, på eget forlag, til utstillingsåpningen. Til samme dag, fredag, vil gruppens kollektive bokverk, utgitt på gruppens eget forlag Grafisk-Lyrisk Forlag, foreligge. Det er en presentasjon i grafikk, lyrikk og utvalgte prosastykker, av det gruppen står for, som helhet og for de enkelte medlemmer.

Kunstforeningens intendant, ma-

leren Per Remfeldt, deltar i monteringen av utstillingen i formiddag.

— Kunstforeningen ser det som meget viktig å bidra til å gi den yngste generasjon i Vestlandskunsten muligheter for å presentere seg. Vi har akseptert gruppen som helhet, og det er ikke tale om noen sensur av de enkelte arbeidene. Vi er veldig spente på hvordan det hele vil te seg, når bildene kommer opp på veggene. Det aller meste er splinternye arbeider, samlet inn fra forskjellige kanter av landet, og fra utlandet, hvor noen av gruppens medlemmer oppholder seg. Det er som sagt spennende, men jeg tror vi allerede på forhånd kan si at det blir en utstilling som vil vekke diskusjon og interesse. Invertfall har vi registrert en usedvanlig stor forhåndsinteresse for denne utstillingen. Det er tydeligvis flere enn vi som er spente på å se hva våre yngste kunstnere bedriver, sier Remfeldt.

Til «Uke 66» — serien av møter og arrangementer — har gruppen fått assistanse av den danske skuespiller og instruktør Walt Rosenberg, og den danske kunstsribent, maleren og filmmann Jens Jørgen Thorsen.

HØYERE OG HØYERE synes å være mottoet for denne flokk av kunstnere i Gruppe 66, som har klatret til værs oppetter Lars Grundts maleri «Nervon». Ovenfra: Elsebet Rahlff, Egil Røed, Lars Sæverud, Olav Herman-Hansen (tittende fram mellom trinnene) og til høyre Knut Bratland Knutsen og Bjørn Kahrs Hansen. Kunstforeningens intendant Per Remfeldt vokter de unge kunstneres balansekonster.

Unge kunstnere bryter museal høytidelighet

SPENNING FORAN UTRADISJONELL UTSTILING I BERGEN

Fra vårt Vestlandskontor

BERGEN i dag.

Det rår ikke så liten spenning i kunstnerkretser omkring den utstilling som den unge gruppe 66 åpner i Bergens Kunstforening i morgen. Av gruppens 16 medlemmer er det 12 som nå deltar i utstillingen, 10 som malere og grafikere, én som billedveverske og én med fotografiske verker. Resten av gruppen rykker inn ved en rekke av de arrangementer som skal holdes i kunstforeningen

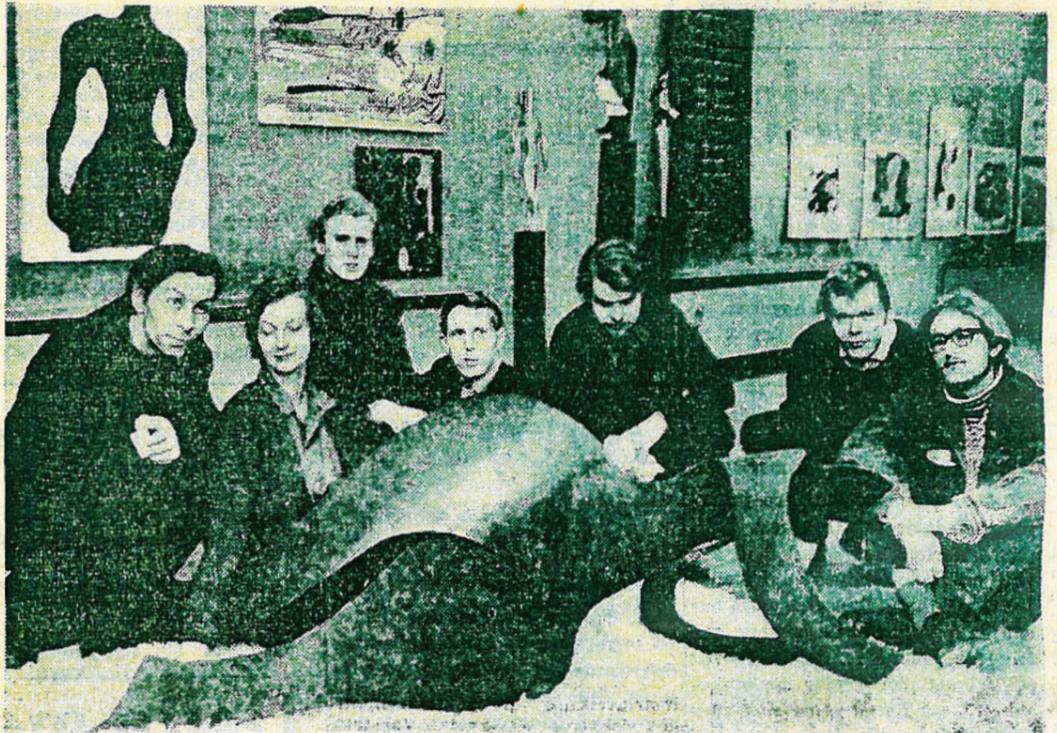
om kveldene, med lyrikk og musikk — og med en «chappening» som de venter seg meget av

De 12 som nå deltar i utstillingen, er Oddvar Torsheim, med en sterkt mekanisk preget grafikk, Egil Røed med grafikk, collager og skulpturer i jern, Lars Grundt med malerier og skulptur i stålplater, Ragnhild Gram-Knutsen, Lars Sæverud, Ingvald Holmeffjord, Olav Herman-Hansen med malerier og fotografiske nude-collager, Elsebet Rahlff, en ung dansk tekstilkunstnerinne med collager og en egen billedvev i sterke farger og med vevet «fugletøy» som hun endog presenterer et par kåper av. Bjørn Hegranes, Nils Bolstad og Per Kleiva — den siste med malte collager.

— For kunstforeningen har dette vært en kjærkommen anledning til å bryte med det høytidelige museumspreget som én gjerne finner ved utstillingen, sier kunstforeningens intendant, Per Remfeldt. Det vil bli en ubøytelig og vital samling kunstverker som vi her får se, av unge mennesker som vil føre fram noe de har på hjertet.

Dagbladet - 10. Mars 1966

Sceneskifte i Kunstforeningen

Det skjer merkelige ting i Bergens Kunstforening. En ungdommelig flokk som leserne vil vite kaller seg gruppe 66, har ikke langt fra tatt bolig i de store saler og den tilstøtende kafé, og fredag middag erklærer ordfører Harry Hansen forestillingen for åpnet. Tre uker skal den vare, og vi vil ikke utelukke at en og annen vil føle seg rystet over det som er å se. Om noe av hensikten dermed er oppnådd, tør vi ikke si så sikkert, men vi skulle tro at denne kunstnergruppen som i sitt slag er den første her i Bergen, frykter publikums likegyldighet mer enn noe annet og tar konsekvensen av det.

Flokken har delt veggplassen nokså likelig mellom seg, til dels også gulvplassen. På sitt areal har den enkelte full frihet, et forhold publikum neppe vil dra i tvil. Det har ikke vært øvd noen form for

kritikk fra gruppens side overfor den enkelte utstillende, og Bergens Kunstforening selv har naturligvis gitt gruppen fritt slag.

Overgangen fra Vestlandsutstillingen til denne mønstringen vil slå enhver og vise at gruppen mener noe når den føler seg i opposisjon til «Statens høstutstilling nr. 2» og alt dens vesen. — Det er ikke slik at gruppens medlemmer saboterer Vestlandsutstillingen, men de kunne ganske sikkert tenke seg å prege den sterkere.

Dagen før åpningen skal det sies at Gruppe 66 spiller på et stort register. Der er nær sagt ikke det medium som ikke er tatt i bruk. Resultatet er deretter. Levende, livlig, variert, fargerikt, engasjerende.

Til åpningen vil det foreligge flere trykksaker, først og fremst en katalog der medlemmene har delt plassen mellom seg på sam-

★ Endel av Gruppe 66 leiret omkring Lars Grundts «Liggende kvinne». Fra venstre Olav Herman-Hansen, Elsebet Rahlff, Ingvald Holmeffjord, Egil Røed, Lars Sæverud, Knut Bratland Kristiansen, Bjørn Kahrs-Hansen.

me måte som i salene. Senere skal det skje ting som representerer en viktig side ved gruppens bestrebelse: det blir jazzaftener, opplesning, foredrag, diskusjon og happenings.

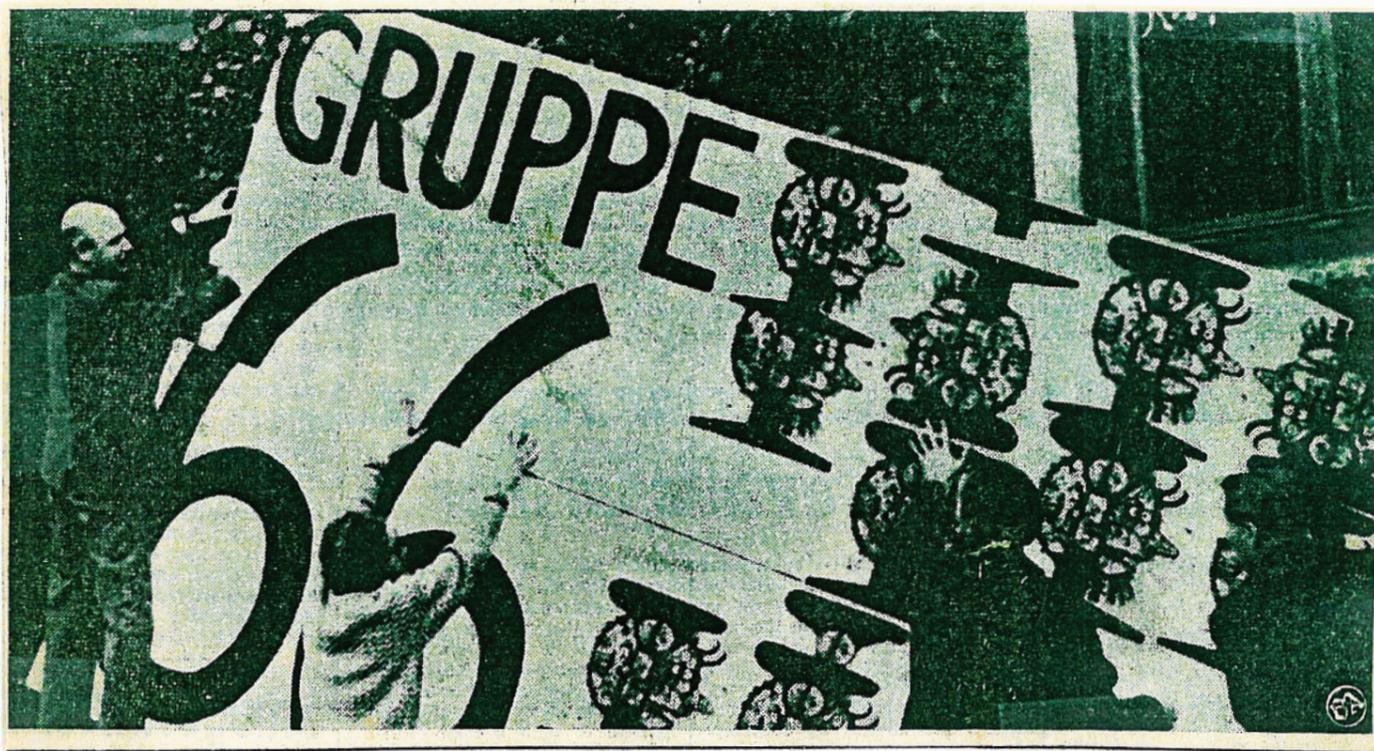
Bergens Tidende - 10. Mars 1966

Gruppe 66 til topps

I formiddag foregikk den høytidelige åpning av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Ordfører Harry Hansen foretok åpningen, og hilste de unge Bergens-kunstnernes utstillings-samarbeide som et kjærkomment incitament i byens kunstliv.

Gruppe 66 går inn for å engasjere et størst mulig publikum i sin utstilling, og for at ingen skal sveve i uvitenhet om hva som foregår i Kunstforeningen i disse dager, har gruppen laget en kjempeplakat, som det i morgentimene måtte flere mann til for å få på plass over inngangen til utstillingslokalene. Her har BA-fotografen forevigeat bestrebelsene, ledet av Kunstforeningens intendant, maleren Per Remfeldt til venstre.

Trengsel i Kunstforeningen til åpningen av Gruppe 66

Bare fremtiden vil si hva som er godt, sa ordføreren
Men variasjonsbredden er stor

Fra venstre: Per Remfeldt, Bjarne Johannessen, ordfører Harry Hansen. Videre fra v. forfra og bakover mot h.: Ragnhild Gram-Knutsen, Olav Herman-Hansen, Lars Grundt, Terje Skulstad, Nils Bolstad, Oddvar Torsheim, Egil Røed og Bjørn Kahrs Hansen.

Hverken de tolv utstillerne av Gruppe 66 eller Bergens Kunstforenings intendant Per Remfeldt kan vel i sine vildeste drømmer ha tenkt seg muligheten av et slikt fremmøte til åpningen av utstillingen som det vi så i middagstimen igår da Kunstforeningens formann, børskommisær Bjarne Johannessen ønsket velkommen og ordfører Harry Hansen erklærte den for åpnet.

Formannen som minnet om at Gruppe 66 har fått bidrag av Statens Kulturfond til sin utstilling og sitt øvrige gruppearbeid i forbindelse med utstillingen, sa at foreningen ser det som en av sine største og viktigste oppgaver å hjelpe frem den unge kunst. For bildet av hele vår kunst ville bli ufullstendig hvis vi ikke tok hensyn til de unge og de yngste. I det vi ser i dag er det meget uro og ikke så lite opprørs-trang. Det hører ungdommen til.

— Av det jeg hørte om utstillingen og av det avisene meddelte om

den — ordføreren avla her en ædskverdig, liten visitt til Morgenavisen — ante det meg at det ville bli en utstilling med stor variasjonsbreddesom BergensKunstutstilling her har lånt lokale til. — Det holder stikk. Og at den interessere publikum viser fremmøtet.

Det er unge mennesker som stiller ut. Hva fremtiden gjør av dem kan vi ikke si i dag. Vi må nøye oss med å si at det som er godt vil fortsette å være det uansett om reaksjonen i dag er positiv eller negativ. Og det som ikke er det vil bli glemt.

Det er mitt håp og min tro at det faktisk at de slapp frem her i dag vil virke stimulerende på med-

lemmene og gi dem inspirasjon til å arbeide videre fremover mot målet. Med disse ord erklærer jeg utstillingen for åpnet, sa ordføreren.

Så tett av mennesker var det i Kunstforeningen under selve åpningen, at mange resignert slo fast at noen sjanse til å se på selve utstillingen var det ikke, og gikk sin vei for å komme igjen senere. Men det hjalp forøvrig ikke større for tilstrømningen fortsatte like tett til like før stengetid.

Bergens Billedgalleri og Bergens Kunstforening hadde allerede for åpningen foretatt en del innkjøp og noen flere Solgt-lapper kom opp innen første utstillingsdag var forbi.

12. Mars 1966

800 åpnet "Gruppe 66"

Omlag 800 mennesker var møtt fram til åpningen av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening i går middag, det største fremmøte på atskillige år i en slik anledning. Åpningen ble foretatt av ordfører Harry Hansen, som ønsket de unge utstillerne lykke til med et dristig fremstøt for et bredere kunstmiljø i vår by.

Til salg var gårdsdagens fasit, hvorav to til Billedgalleriet, og fire til Bergens Kunstforening.

Fremadstormende kunstnere

VG's Bergenskontor — Kom ikke å si at myndighetene neglisjerer unge fremadstormende kunstnere! Da den nyetablerte Gruppe 66 i Bergen i går ettermiddag lot teppet gå opp for sin brogede, men høyst interessante mønstring i Bergens kunstforenings lokaler, var både kommune og stat sterkt i bildet.

For det første, ordfører Harry Hansen ledet åpningsseremonien.

Videre, det spørs om gruppens iherdige bestrebelse for å få det store publikum i tale, ikke hadde løpt ut i sanden om ikke det statlige kulturfond hadde gitt en håndrekning i form av 7500 kroner i kontanter.

Gruppedannelser er et relativt sjeldent fenomen i norsk kulturliv. Det som er karakteristisk for dette ferske vestlands-fenomenet, er for det første medlemmenes alder. De yngste har bare såvidt rundet de tyve, hovedtyngden ligger omkring 30 år.

Bredden er også påfallende. Her fins malere, grafikere og billedhuggere side om side med lyrikere, musikere, fotografer og tekstilkunstnere, tilsammen kloss oppunder sneset.

Men felles for alle er en ungdommelig glød for nye uttrykksformer, og en innbitt protestholdning overfor de ideer og synspunkter generasjonene foran representerer.

Nå er det imidlertid ikke slik at gruppen må oppfattes som en ansamling av uskolerde rabulister der uhemmet får boltre seg i et ærverdig utstillingslokale. Så godt som alle gruppens bildende kunstnere kan i hvert fall skilte med en solid utdannelse. Pussig nok ikke en eneste en fra Akademiet i Oslo. De fleste har studert i København, noe for øvrig vestlandskunstnere har hatt for vane gjennom mange år.

Ukjente for det bergenske kunstpublikum er de heller ikke, ved flere anledninger har de deltatt på kollektive mønstringer. Representantene for de andre kunststartene er derimot gjennomgående ubeskrevne blad.

Gruppen har lagt beslag på alle tre utstillingssalene i Bergens kunstforening, og 120 utstillingsnummer skulle gi en pekepinn om omfanget. Her støter man på vevede kåper flankert av abstrakte jernskulpturer og lyrikk på kjempelærret. Mer eller mindre konvensjonelle arbeider i olje og svart/

hvitt har i sitt nærmeste naboskap sprakende collager og såkalt popkunst — en mer variert utstilling har vel neppe noen gang vært innenfor Kunstforeningens dører.

Hele tre bøker, alle gitt ut på eget forlag, så dessuten dagens lys under åpningen. I dagene fremover vil Gruppe 66 dessuten stille i stand en rekke originale arrangementer i utstillingslokalene.

Gruppe 66's første mønstring skal vises i København en gang i løpet av neste sesong. Det forhandles også om et gjestespill i Gøteborg. Oslo har derimot ikke vært på tale — foreløpig.

Ask —

Verdens Gang - 12. Mars 1966

„Dere fornyer hverdagen for oss”

Gruppe 66-utstillingen i Bergens Kunstforening har fått en oppsiktsvekkende flott start. Til igår kl. 15 hadde denne egenartede mønstringen av ung kunst vært besøkt av over 1800 mennesker, og femten røde lapper forsøker nå å bringe sine salgsbudskap frem blant verkene på de sterkt belagte veggene. Det er lenge siden sist der var slikt liv i foreningens saler, og det er mer enn tydelig at en helt ny publikumsgruppe har løst seg

engasjere av utstillerne og deres til dels helt ukonvensjonelle formsprog.

Et høydepunkt under den i sannhet «vellykte» vernissagefesten lørdag aften, ble presentasjonen av den største og mest lyserøde kake Bergen har opplevet. Halvannen meter høy og et par meter i diameter var den — skummende festlig dandert og så substansiell at kniver alene ikke ville bite på den. Den var kunsthåndverkskoleelevens gave til de utstillende kunstnere — og det ble som en anerkjennelse og takk — av maleren og grafikeren Olav Durban-Hansen betrodde Kunstforeningens intendant, maleren Per Remfeldt å angripe den — med hammer og tang. Og med sag, også for den saks skyld.

Denne monstrøse pop-symbolen i kalkeskeikkelse, vakte stor begeistring, og dets tilsynekomst markerte klimaks på festens programformulerte del. Det var maleren Nils Bolstad som på vegne av Gruppe 66 ønsket velkommen til vernissagen, og lyrikeren

Terje Skulstad skildret stunden i et dikt — skapt på stedet og under inntrykk av den merkelige operasjon det hadde vært om ettermiddagen å dekke salens overlysvinduer med rød cellofan.

«Vi har vært over glassplaten og sett rød sos suse under lyskeglene...»

Maleren, grafikeren og lyrikeren Lars Grundt, hilste mennesket i sine tale, mennesket med sine sider: Den fornuftige, den bevisste. Og den romantisk drømmende. Det talte ord strakk ikke til, han måtte synge sine meninger. Ja, nesten danse dem...

Kunstforeningens viseformann advokat Wilhelm Haaland brakte kunstnerne sin hilsen — nærmest som et personlig vitnesbyrd, og foreningens formann børskommissær Bjarne Johannessen utdypet denne hyldest videre, en hyldest til ungdommen: Dere skaper — vi formidler. Dere fornyer hverdagen for oss.

Og så kom kaken.

Resten av kvelden var preget av en ekstatisk fryd — hvis musikkalske basis lå i «The Shake-

speare»s ildnende instrumenter. Og utover kvelden fikk de innstausvillige musikerne assistanse og jam-session avløste jam-session, mens de gamle ble unge igjen. Og dansen gikk i Zorbas ånd.

(- er).

Ti røde lapper i Kunstforeningen

Det var stor stemning og omkring 800 tilstedeværende ved åpningen av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening i går middag. I løpet av den første timen kom 10 røde lapper på plass. På forhånd hadde innkjøpskomitéene for Bergens Billedgalleri og Bergens Kunstforening vært i arbeid og satt sine lapper delvis hos de samme kunstnere. Billedgalleriet kjøpte et maleri av Olav Herman-Hansen og collage av Bjørn Hegrane, Kunstforeningen kjøpte verker av de samme, dessuten to grafiske blad av Egil Røed og Oddvar Torsheim. Også de øvrige røde lapper første time kom i Hegrane's og Torheims avdelinger.

Det var Kunstforeningens formann, børskommissær Bjarne Johannessen, som åpnet utstillingen. Han sa at foreningen ser det som en oppgave å vise det som foregår i tiden, og det hadde gruppen gitt foreningen en kjærkommen anledning til.

Ordfører Harry Hansen ga ved sitt nærvær åpningen et offisielt tilsnitt. Ordføreren holdt også en tale og sa blant annet at det som er godt i kunsten vil bli stående, uavhengig av dagens positive eller negative innstilling. På samme måte vil tiden skille ut det dårlige. Ordføreren takket foreningen for den innsats den hadde gjort i arbeidet med denne utstillingen.

En hel del feil i historien. Dessertkaken var laget av Gruppe 66 + 2 danske gjester "Dessert Happening" for å gjøre kuvertprisen rimligere, slik at feler kunne få råd til å delta. Gruppe 66 stelte i stand en markant visuell "Vernissage - Happening" i gamle Palletten

Gruppe 66 følger opp med film, lyrikk og musikk ET SPENNENDE TI DAGERS KVELDSPROGRAM STARTER MANDAG

Besøket i Kunstforeningen passerte fem tusen i går middag, og i løpet av kveldstimen var det igjen livlig i lokalene. Skolene viser stor interesse for den ungdommelige gruppemønstringen. Bare i går var 10—12 klasser innom. Foreningens ca. 2000 medlemmer vil også se hva som foregår, og mange kommer igjen flere ganger. Både skoleklasser og medlemmer går gratis, så inntektene står ikke i forhold til den store oppslutningen.

Salget følger med. Det er hittil plasert omkring 25 røde lapper, og en av de siste betegner nok et innkjøp. Vestlandske Kunstindu-

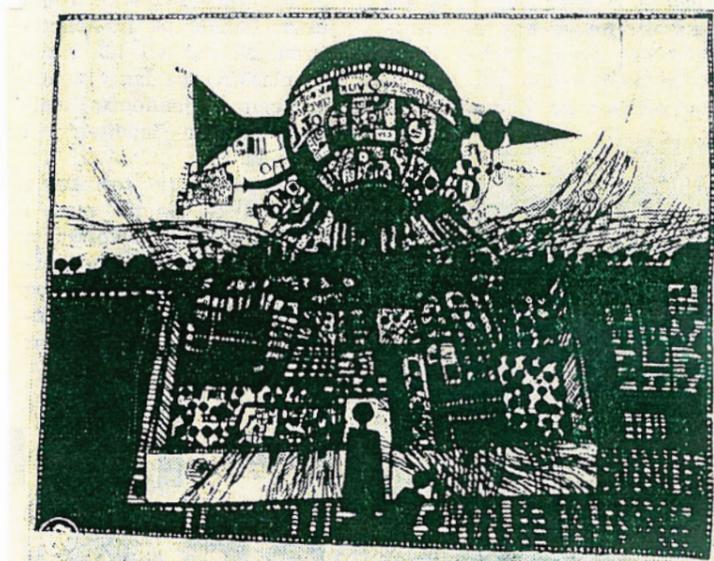
★ Elsebet Rahlfs store veinad og svart, grått og hvitt netting og messing, som Vestlandske Kunstindustrimuseum har kjøpt inn sammen med en collage som har vært mønster for veinaden.

strimuseum har sikret seg den unge danske Elsebet Rahlfs største veinad der det foruten tekstile materialer er brukt netting og messingplater. Dette er kunstnerinnens siste arbeid — utført under oppholdet i Bergen. Muséet har derfor kjøpt en collage som har vært brukt som mønster for det nonfigurative billedteppet.

Litt forsinket, men desto bedre forberedt, legger Gruppe 66 i vei med sitt store kveldsprogram-prosjekt over helgen. Det er i vesentlig grad gruppens egne medlemmer som skal gi programmene innhold, men de har sørget for en del nøye valgt assistanse fra danske kunstnerkretser, som de fleste har så sterk tilknytning til.

Den første publikum får anledning til å møte, er kritikeren, kunstkribenten og filmmannen Jens Jørgen Thorsen. Han starter med en filmaften, og Per Remfeldt i Bergens Kunstforening lover fine og spennende saker. — Tirsdag holder han foredrag om kunst og kritikk — med diskusjon.

Onsdag overtar musikerne lokalene, en jazzkonsert der en god del av det som fremføres er skrevet spesielt for denne anledning. Konserten som betinger mange utøvere, er tilrettelagt av Knut Bratland Kristiansen som også blir en

»Moderne Sodoma« av Oddvar Torsheim

forgrunnsfigur, både som komponist og utøver.

Det fortsetter med musikk torsdag, men også lyrikk. Her får man blant annet uroppførelse av Ketil Sæveruds «Seks stykker for seks strenger» med Per Ingolf Foss som solist. Flere av gruppens malende medlemmer leser egne dikt. Den annen danske gjest, Walter Rosenberg, opptrer med en lyrikkavdeling.

Rosenberg kommer igjen med en hel egen aften fredag — også den viet poesi.

Mandag 28. kan Bergen sette et kryss i almanakken, for da skal det, for første gang arrangeres happening her i byen. Vi har en gang før prøvd å beskrive hva det dreier seg om og henviser til det. Dette programmet omfatter også et maskespill, film som er laget spesielt for anledningen og jazz-lyrikk.

Onsdag den 30. er det jazzkonsert igjen, og det hele avsluttes med en intern rundebordskonferanse om kunstens stilling i vårt samfunn.

Mars 1966

GRUPPE 66

I KUNSTFORENINGEN

Gruppe 66 som vi i disse dager ser i Bergens Kunstforening er et bergenssk tiltak for å aktivisere latente krefter i den lokale kulturfront. Man har villlet vise at musikk, lyrikk, maleri, skulptur og grafikk på forskjellige vis er uttrykk for menneskets situasjon i vår vestlige kulturkrets. Man har villlet «følge med» i det som man mener skjer i vår tids kultur. Og dette er der ingenting å si på, hvis tiltaket resulterer i at verdier som vi ikke visste at vi hadde blir avdekket og tilgjengelige.

Gruppe 66 er etter de mere lokale forhold et mektig tiltak. Viljen er god. Tanken er god. Hva man egentlig vill, går ikke helt klart frem av utstillingen. Men vi kan ta for oss et manifest skrevet av den sentrale åndelige kraft, gruppens eldste, — Lars Grundt. Han skriver: «Hvorfor skal Bergen dilte etter med lunnet thevann når hele verden nå fornyer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da nå så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avantgarde rede — herfra kan det slippes ut en helt del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddhære og kremmere i kommune, foreninger, skoler, aviser og andre butikker». — Dessverre tar det for megen plass å gjengi hele manifestet.

Er Gruppe 66 den kraft som kan gjøre byen til et «avantgarde rede»? Ja, for dette må jo være noe av det man vill? Men det er ikke nok å vilje, man må også kunne, — og etter å ha sett utstillingen, er jeg ikke sikker på om man kan. Lars Grundt har fortalt Bergens Arbeiderblad at «gruppen ikke er mindre enn en historisk begivenhet i Bergen», — og allikevel tviler jeg.

Det hjemlige kunstmiljø, — eller «vår lokale andedams», som Grundt med utsøkt sans for dekkende uttrykk kaller det, er altså i disse dager innvadert av annet enn ender. — Ute i verden «forny man seg psykisk», og jeg skulle tro at en lignende fornyelse er Gruppe 66 programforpliktet til å vise. — Nye former? Nye materialer?

Et hvilket som helst materiale kan brukes i en kunstners hånd. En annen sak er det om en kunstner vill bruke et hvilket som helst materiale. Midlene må i hvert fall være hensiktsmessige til å uttrykke kunstnerens tanke. De må gi fyldestgjørende uttrykk for den ånd som en må gå ut fra skal besjele verket. Dette fine

samspill av mål og midler er noe sentralt i spørsmålet om hva det egentlig er som gir et arbeide kunstverdi.

I forbindelse med utstillingen av Gruppe 66 kommer en inn på livet av problemet om bruk av materialer. Her er brukt både det ene og det andre, men noe nytt, noe som ikke har vært utbasunert gjennom kunsttidsskriftene i de siste 10-15 årene, har jeg ikke kunnet finne.

Og kunstverdien?

Det skulle være klart at hvis denne utstillingen virkelig byr på noe nytt og talentfullt i kunsten, må man sørge for å få den ut i den store verden, hvor den da vil kunne vurderes etter fortjeneste. Dette vilje være verdi-fullet, for hittil er det ikke mange utenom Edvard Munch som har satt spor etter seg fra norsk kunst. Og det er ikke nok å komme rundt på småstedene, — for også utlandet har sine småsteder,

sine lokale aviser og sine lokale kunstanmeldere som man ikke tar hensyn til i de virkelige kunstsentrene. Det er her i de aktive sentrene, Rom, London, New York de virkelige slagmarkene finnes hvor kunstens seire betyr noe. Men i disse sentrene for allverdets kunst er konkurransen stor, og kravene som stilles til en kunstners kvalitet står der i et visst forhold til verdien av de kunstnere som en stilles sammen med.

Er dette vi i dag ser i Kunstforeningen virkelig avantgarde — internasjonalt sett? Jeg er redd for at det ikke er det. Hadde denne utstillingen funnet sted for 15 år siden, hadde der vært et visst håp for betegnelsen avantgarde. I hvert fall idé-messig. Men behandlingen av materialene måtte ha ligget noenslunde på samme kvalitetsplan som den kunst som virkelig var avantgarde dengang. Og her vilje Gruppe 66 ikke ha kunnet hevde seg.

Det som jeg hadde ventet å finne, men ikke fant på utstillingen, var det ungdommelige innslaget av positiv opposisjon mot det bestående i kunsten. Opposisjon mot abstrakt ekspresjonisme, mot 1920-årenes Dada og fotomon-tasje, mot Matter-painting, mot happenings. Frank Avray Willson i sin bok «Art as understanding» har forsøkt å gi et ordnet overblikk over etterkrigstidens kunst. En bok som absolutt er til å anbefale til høytlæsning i Gruppe 66, for i denne boken kan man finne alle de retninger beskrevet som gruppen serverer ferskt fra fat, men som alle andre steder forlengst har fått en gammel smak

En kunstner er ung så lenge han arbeider ut fra en positiv opposisjonstrang mot det bestående. Hvis han er kunstner er han innforlignet med det aktive erfaringsfelt som er kunstens frem til hans egen tid. Det er ingen som er ung i kunsten fordi de er unge av år. Og det er forbausende at der i forbindelse med denne utstillingen har vært snakket om ungdom i kunstnerisk forstand. Hvor er denne ungdom?

Avantgarde kunsten arbeider med ganske andre ting i dag enn disse forslitte klisjeene Gruppe 66 byr på. — Har man hørt om

Cool-karene, Frank Stella, Robert Morris eller Donald Judd? Cool er avantgarde i dag. Dette som Kleiva pusler med, vilje blitt ledet ut i deres selskap. — Ellier Bridget Riley — en av de ledende op-kunstnere i dag? Også avantgarde.

Det går an å lage god kunst selv om det aldri blir avantgarde. Og der er en del bra ting på Gruppe 66. Grafikken er best. Men det er svært mange gode grafikkere i vår tid, og på de store internasjonale mønstingene er der ingen grafikkere fra Norden som har tatt toppprisene. — Bjørn Hegrans har levert gode og teknisk sett interessante ting både i grafikk og collage. Ordentlig og pent arbeide viser Ragnhild Gram-Knutzen. Bare synd at hun ikke ofrer sine krefter på mer krevende ting. Hva tror hun de gamle Dada-folkene hadde sagt til dette her? — Dada-collager fra en forgangen tid? Egil Røed leverer også et ordentlig håndverk, men ikke noe nytt, ikke noe som betyr landevinning hverken for grafikken eller for illustrasjonsopplegg. — Olav Herman-Hansen og Ingvald Holme-

fjord har nådd til en viss kunstlig modning, uten å forstå at bildeelementenes funksjon må dekke målet. Holmfjord har i sine titler amtydet maskinenes verden, men hvordan er virkningen av hans bilder? En slags impresjonistisk følelse for farven, en slags landskapsfornemmelse, «soft edge» maleri som ikke har noe med metallenes egenheter å gjøre. Og Olav Herman-Hansen — der er da ikke noe nytt og ungt i dette sammensurium av teknikker — ingen opposisjon mot foreldede former av abstrakt ekspresjonisme og Dada. Collagene burde selvsagt vært sløffet. Maleriene er lite gjennomarbeidet, behandlingen av fargeklangene gir ikke noe ut over det vi er vant til i temmelig ordinær ekspresjonisme.

Også disse kunne ha vært sløffet til fordel for hans grafikk, som heller ikke er særlig original, men som i hvert fall viser en viss skolering. Og så har vi Lars Grundt med forskjellige forsøk som dessverre ikke har lyktes. Elsebet Rahlff viser flere gode grafiske blad, hun er formodentlig den mest avanserte av gruppens grafikkere, ihvertfall teknisk. Hennes veggtepper er vakre, og etter min mening det mest personlige innslaget i utstillingen. — Oddvar Torsheim vokser litt villt på sin vegg, men her er gode strektegninger og en viss burlesk humor som har kant. — Lars Sæverud står kanskje noe svakere enn han gjorde på Vestlandsutstillingen i år. Men her i denne blanding av misforstått modernisme fløyter han en norsk tone, og den kan der være grunn til å ta vare på. Waldemar Stabell.

Folks mening om Gruppe 66 i Kunstforeningen:

Latterlig, nedslående, meningsløst forfriskende, morsomt, betagende

Den ungdommelige kunstnergruppen som fyller Kunstforeningen for tiden, opplever en publikumsinteresse som antagelig overrasker de fleste. På 6 dager har over 4000 vært innom, og intendanten — Per Remfeldt — forsikrer at det ikke blir sjusket med tellingen.

Publikums reaksjoner registreres i en protokoll der folk blir bedt om å nedtegne sin mening om det de ser. Utstillingen har tydeligvis evnen til å engasjere. Mange sider er allerede fylt med ytringer og streker. De fleste som gir en mening til kjenne, er negativt innstilt. Nokså mange gjør unntak for en eller et par kunstnere og overser de øvrige. De moralske reaksjoner er overraskene tallrike, men storparten gir uttrykk for en estetisk oppfatning, selv om den ofte er for knapp til å kunne kalles vel begrunnet.

Vi har notert oss et og annet fra protokollen, og gjengir først en del negative utsagn. Uttalelsene spenner fra det fyndige «Fy! til det undrende: Skal dette være kunst? Latterlig! mener en annen og like etter: Man oppnådde vel gjerne sin hensikt, å skape avsky for den nåværende kunst. Det fortsetter med meningsløst, sjokkerende, motbydelig perverst, mørkk, nedslående, deprimerende!

Andre ytringer: «Hvis dette er kunst, er jeg minst Picasso». «Mo-

derne kunst kommer jeg aldri til å se på mer». «Naboens sønn klarer det bedre». «Arbeidssky individers fritidsbeskjeftigelse». «Hvilke estetiske krav stiller Bergens Kunstforening til sine utstillere?» «Gå til psykologen!» «En rørende naivitet som ikke hører hjemme i Bergens Kunstforening». «Er dette alvorlig ment?»

I en mellomgruppe kan vi plassere de overveiende nøytrale ytringer. Her blir det sagt at de utstilte arbeider er «noget ufordøyd». En annen trodde det var verre. En tredje kommer med påstanden: totalt sett 60 prosent plagiat. «Tidsmessig middelmådighet» er en karakteristikk som nærmest

rommer skuffelse på estetiske premisser.

Den første positive uttalelse som skal gjengis, er kanskje ment som en spøk: himmelsk herlig! Da har vi større tiltro til alvoret hos den som skrev «ungt og betagende». Karakteristikken «forfriskende» finner vi flere ganger. En vil ha det til at utstillingen er revolusjonerende. Videre leser vi: morsomt, vel verd besøket, fortsett i samme lei, her var det mye godt.

Vi lar det bli med dette. Rundt oss driver besøkende som venter på tur til å ytre seg eller bare granske protokollen. Den tegner til å bli et interessant dokument.

Bergens Tidende - 16. Mars 1966

Ros til
„Gruppe 66“
Professor Linfert
sender hyggelig hilsen

Den tyske kritiker og kunsthistoriker professor dr. Carl Linfert som besøkte Bergen for ca. tre uker siden, holdt foredrag i Goethe-Institut om moderne tysk maleri. Da han ble intervjuet i Morgenavisen hadde han ikke sett utstillingen «Gruppe 66» i Kunstforeningen, som vi gjerne ville høre hans mening om. — Kvelden før han reiste fikk han anledning til å studere utstillingen som ennå ikke var åpnet, og i et brev til Morgenavisen sier han.

«Denne bergenske malergruppen har overrasket meg meget. Ikke ved noen utstilling av samme art jeg tidligere har sett, har jeg så sterkt markert sett kunsten tilført nye signaler gjennom selve de maleriske midler. Her er kunsten fjernet fra sitt vanlige muntre eller sjokkerende miljø og forvandlet til et nytt, uvanlig, men lett forståelig «sprog». Særlig ble jeg tiltalt av Olav Torheims både labyrinthisk oppbygde og samtidig vidtspennende tegneferdighet, og av Olav Herman Hansen som så godt forstår seg på de rikt formede rødbrogede billedformer, og endelig Lars Grundt hvis maleriske realbilleder (f. eks. Akt) er av så intens virkning».

Denne hyggelige hilsen til de unge kunstnere bringer vi gjerne videre.

Morgenavisen, Bergen - Mars 1966

LYRIKK 66

Gruppe 66 — grafikk — lyrikk
Lars Grundt: Vrøvl.
Terje Skulstad: D.

Tre trykksaker er nettopp kommet ut på Grafisk Lyrisk forlag, ett katalogliknende bokverk på 87 sider og to magre hefter. Det er en del av medlemmene i gruppe 66 som viser ansikt som lyrikere. Trykksakene er gitt ut med bidrag fra Kulturfondet.

Gruppen har gitt uttrykk for at den ønsker å komme på talefoot med publikum ved å vekke forargelse, irritasjon og eventuelt beundring. Den vil slå ettertrykkelig fast at moderne kunstneriske uttrykksmidler i grafikk, maleri, billedvev, skulptur, musikk, lyrikk o.a. omsider har nådd vårt provinsielle Bergen. Gruppens bildende kunst er tidligere anmeldt her i avisen.

Når det gjelder lyrikken, må en si at gruppen er kommet noe skjevt ut allerede ved sin målsetting. En lyriker som ønsker å få folk i tale, må stille høyere enn å provosere negative reaksjoner. Å komme på talefoot ved hjelp av språket forutsetter at en har noe å si, og at en sier det — gjerne med «modernistiske» virkemidler. Bare da kan en vente reaksjoner, negative eller positive. Vilkårlike bokstav- og

ordmanipulasjoner er ikke lyrikk — til nød kan det bli en slags typografisk grafikk, i egentlig forstand intetsigende. Det skjer med Oddvar Torshems bidrag. Leserens (eller seerens) reaksjon uteblir. Nokså amatørmessig virker en skisse av Nils Bolstad, som også kaller seg lyriker.

Lars Grundt tar et tilsynelatende forbehold når han kaller sin «dikt-samling» Vrøvl. Om leseren finner at det er vrøvl, har Grundt sitt ord i behold. Men selve pretensjonen — «— aldri aldri aldri, skal du få meg til i si noe fornuftig» — er uinteressant. Det som kommer til uttrykk er en vag protestholdning. En kunstner kan være hva han vil, men han må ikke bli upretensjøs. En sjelden gang dukker Grundt opp av vrøvlet og formulerer sitt problem:

En dag skal jeg besøke deg herre
en kort stund skal jeg hvile hos deg

og hente troen på meg selv
og føle min eksistens
så huden brenner intenst.

*

Den som når lengst opp mot det middelmådige som lyriker er Terje Skulstad. Han kaller sin lille samling D — og føyer til som motto:

Befriet etter timers kvaler
har jeg funnet noe du har mistet.

Dette blir stående som en løp påstand eller fornemmelse, uten at det lykkes Skulstad å overbevise leseren om at han virkelig har funnet noe. Et visst mønster av billedfattige ord kan en finne i de fleste diktene, men de makter ikke å formidle noen særlig opplevelse. Ordenes vanmakt blir et tema i seg selv, slik som i den prosalyriske skissen som innleder gruppekatalogen. Kvinnen har sveket hans kjærlighet:

Så går jeg hjem til tårene som
blør ut av mitt bryst. Til
ordene som ikke rører sin smertende fødsel og smelter til papiret som uvirkelighet i sort.
Ikke røken av de flammene jeg pines av kan luktes i et eneste lite tegn. Ingen finner grå aske etter ilden som kvester mine sanser.

Enkelte av Terje Skulstads dikt, f.eks. det lange «Jamses-sion», blir strukturløse og kaotiske — en samling billedfragmenter som ikke står i noen meningsgivende relasjon til hverandre. Også modernistisk lyrikk krever formell disiplin, og det er nettopp hva Skulstad mangler.

Pornografisk film

For ikke så lang tid siden måtte rekke voksne mennesker i denne by passere streng politikkontroll for å få anledning til å se en film i Engen kino. Denne filmen, hvis navn var «491», hadde ikke fått grønt lys av sensuren, og de som fikk adgang til denne nesten hermetisk lukkede forestilling var alle personer i yrker og tilfatsverv som ga dem spesielle forutsetninger til å kunne vurdere en film som denne.

Mandag, under en såkaltt filmaften i Bergens Kunstforening, var det ingen restriksjoner når det gjaldt adgangen, men her ble det blant annet vist en 100 prosent pornografisk film, og det til et delvis temmelig ungdommelig publikum. Betalte man den fastsatte billettpris, slapp man inn og fikk se ting som så avgjort var langt, langt over grensen for hva selv den aller mest liberale sensur ville tåle.

Nå vil jeg med en gang si at dette ikke er skrevet ut fra noen moralsk indignasjon. Hvis noen vil se pornografi, må de gjerne gjøre det for meg. Men hvor er egentlig logikken — hvordan kan slikt som dette skje? En pornografisk film kan vel absolutt ikke sies å bli mindre pornografisk fordi om filmrullen kjøres i et «kulturens tempel», og i kunstens temmelig misbrukte navn. Så lenge som det her i landet finnes strenge bestemmelser på det feltet, bestemmelser som ofte praktiseres med stor nøkkelhet, bør det vel være en selvfølge at disse gjelder alle former for offentlige forestillinger.

Forestillingen skjedde i en nå svært meget omtalt gruppes regi, og i den forbindelse er jeg fristet til å

si noe også om denne gruppes utstilling. Den har etter min mening fått en alt for bred omtale, meget mer enn den med et rimelig mål er verd. Bortsett fra enkelte dekorative tekstalter, synes jeg det finnes lite å sperre øynene opp over. Mesteparten av det gruppens medlemmer har prestert er hverken nytt, godt, berikende eller sjokkerende. Det er bare kjedelig — godt kjedelig, etter mitt skjønn.

- or -al.

Gruppe 66: En selsom diskusjon

Skulle gruppen ha nøyet seg med utstillingen?

Gruppe 66's danske gjest Jens Jørgen Thorsen som mandag aften vakte en viss forundring med sin filmopptrådte på gruppens kveldsmøte i går også. Han skulle innlede til diskusjon om «Kunst og kritikk», men glemte den annen halvdel av emnet, så Ellif Amundsen noe senere måtte etterlyse hans syn på kritikkens ansvar.

Thorsens innledning var meget kort. Den handlet vesentlig om «Frescobrodrerne» som stadig dominerer i norsk kunst og på grunn av sin realisme var «en dødvækt». Av Bjarne Johannessen minnet om deres betydning for norsk og nordisk monumental-kunst, erkjente han at jo de hadde såmenne laget bra ting, men de var «dødhavrende gammel-dagse». Dessuten hørte de hjemme i Oslo. Gruppe 66 derimot hendte i Bergen, og det var det grunn til å spisse ørene for, og han kunne ikke huske noen steder å ha sett en så bredt opplagt mønstring av virkelig avansert kunst.

Av Amundsen altså minnet om annen halvdel av emnet så han at vi må alle være kritikere. Helt det liv som utfolder seg om kunsten er en del av kritikken og pressekritikken skal ikke ta sitt ansvar en tød-del mere alvorlig enn vi alle skal ta den kritikk vi selv skal formidlere.
Lars Grundt brakte lidelsen og

den blodige pine og smerten og religionen og fortvilsen inn i diskusjonen. Kunst er et uttrykk for menneskets kvilde. Kunst som ikke er utgått av smerte er ikke kunst. Kunst er som lidelsen grenseløs.

Bjarne Johannessen antydet muligheten av at det også var skapt kunst i glede. Grundt sa at det var det samme som smerte.

Diskusjonen dreiet seg deretter om en rekke emner som ikke var nevnt i programmet. Deltakerantallet var ikke stort. Den danske innleders vesentligste støtte var Terje Skullstad. Endel forsøk fra Bjarne Johannessen, Aslaug Blytt og Johan Kudild på å bringe debatten inn på sporet igjen førte ikke til noe. Så etterhvert begynte den ikke særlig store publikumsskare som var møtt frem å gå hjem, — med svært uforsatt sak.

Jantje

MORGENAVISEN 23 MARS
1966.

BERGENS TIDENDE LØR 23 MARS 1966

Kunstforeningen og Gruppe 66

Til styret for Bergens Kunstforening

Som medlem av Bergens Kunstforening og som malerinne er jeg alltid levende interessert i alle dens utstillinger og arrangementer. I flere dager har jeg lett i avisene etter en forklaring på hvorfor pornografi nå plutselig har fått innpass i foreningens lokaler. Det har vært skrevet en del om dette i pressen — uten at styret for Kunstforeningen har tatt til motmæle —

Etter normal oppfatning og anstendighetsfølelse må pornografi være bannlyst fra kunstens haller. Pornografi hører ikke hjemme noen steder, og dette kommer klart til uttrykk i norsk lov.

Men i Bergens Kunstforenings saler sto ingen av dens ansvarshavende fram og stoppet — enn si beklaget — den pornografiske film som ble fremvist forleden på en av gruppe 66's «kulturkvelder». Russen ville blitt stoppet øyeblikkelig for langt uskyldigere foretak-somhet i vår by. I sannhetens navn er der også annet av Gruppe 66's manifestasjoner som hører hjemme på søppeldyngen, der og ingen andre steder. Er vi blitt så sløve at vi ikke gider reagere skikkelig len-ger, eller er vi så engstelige og ful-le av hensyntagen at vi ikke kan stille åpne spørsmål og be om klare svar? De fleste velger å trekke på skuldrene og si: «Ja, ja, hver sin lyst. Tiden er blitt slik, det er ikke noe å gjøre med det.» Men vi kan og bør gjøre noe, det er vi i dag som former tiden — og fremtiden.

Jeg tillater meg å rette følgende spørsmål til styret for Bergens Kunstforening: 1. Har styret kne-satt det prinsipp at pornografi kan

få innpass i utstillingssalene og i kulturaftener som arrangeres med Kunstforeningens samtykke?

2. I tilfelle styret ikke har godtatt et slikt prinsipp, hva vil det da gjøre for å hindre at pornografi får innpass i Kunstforeningen for fremtiden?

Lise Landmark von Krogh.

Bergens Kunstforening — Gruppe 66

Malerinnen Lise Landmark von Krogh stiller i «Bergens Tidende» for lørdag 26. mars 1966 to spørsmål til styret i Bergens Kunstforening i anledning Gruppe 66.

Svaret er kort:

Spørsmål 1: Nei.

Spørsmål 2: Intet. Styret i Bergens Kunstforening foretar en samvittighetsfull vurdering av hvilke kunstnere som skal få stille ut i Kunstforeningens lokaler overensstemmende med Kunstforeningens formålsparagraf.

Når en kunstner er godtatt som utstiller, bestemmer kunstneren selv hvilke bilder av hans produksjon som skal stilles ut. Styret ønsker ikke hverken nå eller i fremtiden å opptre som selvbestaltet sensurinstansjon.

For øvrig kommer ikke styret til å delta i pressediskusjon om Gruppe 66. Styrets virksomhet vurderes av foreningens generalforsamling. Styret kjenner både sitt ansvar og sine plikter i den anledning. Styret vil ikke holde tilbake at det mener Gruppe 66 må vurderes ganske anderledes enn Lise Landmark von Krogh gir uttrykk for.

Bergen, den 29. mars 1966
For Styret i Bergens Kunstforening
Bjarne Johannessen
formann.

BERGENS TIDENDE
29 MARS/30 MARS 1966

KUNST FORENINGEN

GRUPE 66's AFTENER

I DAG KL. 20

JAZZKONSERT I

Knut Kristiansens grupper

BT. 23 MARS 1966

24 MARS 1966

B.A.

BYEN

Jazz med Gruppe 66

Den første av to jazz-konserter i Gruppe 66's regi gikk av stabelen i går. Et ungdommelig og lydrikt publikum fylte Kunstforeningens største sal, og begeistringen var stor for konsertlederen Knut Kristiansen og hans varierende grupper av musikere.

I konsertens første avdeling ble det spilt komposisjoner av Carpenter, Monk og Brown-Kahn, alle i en moderat «modernistisk» stil, samt et verk av Knut Kristiansen.

Annen avdeling ble innledet med en komposisjon av George Russel og deretter fulgte fire komposisjoner av Knut Kristiansen og to av Øystein Søbstad.

Fremføringen lå på et jevnt høyt plan, og urfremføringen av Kristiansens og Søbstads melodier viste med all ønskelig tydelighet at Bergen her har to betydelige jazz-talenter å ta vare på. Særlig interessant var Kristiansen's «Lydia» og Søbstad's «Vita brevis», begge komposisjoner med en sterkt lyrisk grunntone, og med et rikt og spenningsfylt musikalsk innhold.

Øystein Søbstad viste seg ellers å være en meget myndig og saftig tenorsaxofonist, og Knut Kristiansen traktet klaveret med sikkerhet og presisjon. De to hadde ellers fin assistanse av trompetisten Dag Biseth, trombonisten Johan D. Elde, bassisten Sture Janson og Oddvin Vangsnes på trommer.

En ny jazz-konsert følger i neste uke, som nest-siste post på gruppens serie av «aftener». I kveld er turen kommet til «Ny musikk og lyrikk». Gruppen og Kunstforeningen kan glede seg over meget god oppslutning om arrangementene, så det er tydelig det eksisterer et behov for arrangementer av denne art, med muligheter for kunstnerne til å sette hverandre stævne i et positivt miljø.

8772 har sett Gruppe 66 i Kunstforeningen

Pr i dag har 8772 personer besøkt Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Ennå er det 10 dager igjen før utstillingen lukker, og dermed skulle Gruppen ha sjanse til å komme opp i et besøkstall som setter rekord i Kunstforeningens historie. Best besøkt utstilling i fjor var Weidemann, med 7122. Den store Harriet Backer-utstillingen i 1964 ble sett av vel 12.000, og det blir nå et spennende «generasjonsoppgjør» mellom denne utstillingen og Gruppe 66 om hvem som kan komme høyest, sier Kunstforeningens sekretær, Per Remfeldt, til «BA» i morges.

— Vi synes oppslutningen om Gruppe 66 er dobbelt gledelig og positivt fordi dette er en utstilling med byens egne og yngste kunstnere. Spesielt er det mange unge som besøker Kunstforeningen i disse dager, og vi har følelsen av å komme i kontakt med et helt nytt publikum. En mengde lærere har tatt sine klasser med på utstillingen, det gjelder ikke bare Bergens-skolene, men i minst like stor grad skolene i omegnen. I det hele tatt er det en spontan interesse for denne utstillingen som vi i Kunstforeningen er meget glad for, sier Remfeldt.

I kveld, går Gruppe 66's fjerde «aften» av stabelen. Presentasjonen av et nytt verk av Ketil Søverud går ut grunnet sykdomsforfall, men rammen med «ny musikk og lyrikk» blir likevel beholdt. Harmonien-klarinetlisten Bjørn Halvorsen har på kort varsel lovet å tre til med et kort program med moderne musikk, sammen med sin kone Turid, eller sammen med en eller flere av sine kolleger fra Harmonien. Endel av gruppens medlemmer vil lese egne dikt, og gruppen har dessuten en ennå hemmeligholdt overraskelse i bakhånden.

24 MARS 1966

B.A. FRE. 25 MARS 1966 - PER HOVDENAKK

BYEN BYEN BYEN BYE

Fra «aksjons-maleriet» i Kunstforeningen i går, t.h. Jens Jørgen Thorsen, og med ryggen til Olav Herman Hansen.

Norgeshistorisk kunst-begivenhet med co-ritus i Gruppe 66-regi i går

En Norgeshistorisk kunst-begivenhet fant i går kveld sted i Bergens Kunstforening. For første gang i Norge ble det fremført et co-ritus, et kollektivt musikk-maleri. Det skjedde som avslutning på Gruppe 66' musikk- og lyrikk-kveld i Kunstforeningen og ble ledet av gruppens danske gjest, maleren og kunstsribenten Jens Jørgen Thorsen. Maleriet, som det tok nøyaktig 22 minutter å lage, måler 4,5x2,4 meter. Det ble på stedet kjøpt (for 400 kroner) av Kunstforeningens viseformann, o.r.sakt, Wilhelm Haaland, og skal i fremtiden smykke stueveggen på landstedet hans i Alversund.

Jens Jørgen Thorsen redegjorde før maleriet tok til for ideen med «co-ritus». Den går i korthet ut på at flere samarbeider om å skape et kunstverk, at publikum selv skal gjøres delaktig i kunst-«produksjonen». Derav stavelsen «co» i navnet. Videre ønsker man å knytte kunstopplevelsen til selve «produksjons-prosessen», mer enn til det ferdige produktet, med andre ord ønsker man å knytte opplevelsen til selve «ritualet». Derav ritus.

Selve maleriet ble utført av Jens Jørgen Thorsen og Olav Herman Hansen, som var kostymert for anledningen og utrustet med kjempestore pensler og rikelige mengder lett-flytende maling (generøs presang fra Eches Farvehandel). Maleriet skjedde til «musikk» av endel av Gruppe 66's øvrige medlemmer (og andre «frivillige»), som på diverse instrumenter og annet forefindende, og ledet av en rutinert dirigent (også hjembrakt fra København) frembrakte lyder og klanger som malerne «omsatte» i farger og former på kjempe-lerretet. Publikum deltok også i «skapelsen», med

hurrarop og sakkyndige kommentarer, etterhvert som bildet endret seg og antok skiftende uttrykk under malernes behandling med pensler, fingrer, sprøyteflasker og kraftige klask av maling rett fra boksene.

Prossen varte i nøyaktig 22 minutter, og jubelen ville ingen ende ta. Og som sagt altså et kunsthistorisk vendepunkt, som Kunstforeningens viseformann prompte sørget for å sikre ettertiden bevisene for.

Hundre og ti prosent vellykket Gruppe 66-aften.

ph.

CO-RITUS i regi av Gruppe 66 - Jens Jørgen Thorsen og Olav Herman Hansen

GRUPPE 66 OG KUNSTNERUTDANNELSEN:

Når får Bergen sitt kunstakademi?

De unge mennesker i Gruppe 66 er ikke fullt så unge som de ved denne anledning gjerne vil gi det utseende av. Når de prøver å skrøne litt om sin alder, kan årsaken være at de er klar over at man lettere tilgir de yngste årganger at de forsøker å skrike seg til sin vilje.

Det de vil er da også legalt nok. Deres utstilling er et ledd i arbeidet for å få skapt et Ungt Forum i Bergen. Det har vi ikke, det er de ikke-så-unge som bestemmer alt, hevder Gruppe 66. I Oslo har de unge Unge Kunstneres Samfund. De unge i Bergen vil ha noe tilsvarende.

Det kan vel være flere grunner til at det ikke er skapt et Ungt Forum for bildende kunst i Bergen. Men hvilke andre grunner det kan være, så er i all fall situasjonen på undervisningsfronten en av dem. I årevis har det vært talt håpefullt om at vi skulle få et Kunstakademi. Det skulle ha lokaler i annen etasje av Bergens Kunstforenings nybygg. Nå er ikke kunstforeningens bygning noe nybygg lenger. Men en nå holder Kommunen til der. Kommunerevisjonen er en nyttig etat, som vi ikke kan unnvære. Men noe Ungt Forum skaper den jo ikke.

Utdannelsesgrunnlaget har vi. Vi har Bergens Kunsthåndverkskole, og ære være dens rektor og

lærere for hva skolen har utviklet seg til i etterkrigsårene. Og ære være de malerne som sliter med sine private skoler for å skaffe rekrutter til den bildende kunst. Det de gir er ypperlig. Men det er ikke nok — i den forstand at det ikke bringer ungdommen langt nok frem.

La oss forestille oss at Bergen sa til ungdommen: Vi kan gi dere 9-årig ungdomsskole, men hvis dere vil ha artium må dere til Oslo. Men det er naturligvis utenkelig i en by av Bergens størrelse. Det er imidlertid hva vi sier til den del av ungdommen som håpefullt og begeistret har valgt bildende kunst som sitt fremtidige yrke. I bunn og grunn er ikke det mindre absurd. Og enda mere absurd blir det fordi det er det eneste kunstakademi i landet, og det har en kapasitet som gjør det mulig å oppta omtrent en femtedel av alle som søker.

Så får da de øvrige fire femtedeler reise ut i verden. Nåja, egentlig er det vel ikke noe de heller vil. Men selv våre unge kunstneraspiranter skal jo leve. Og hva skal de leve av? Studielån- Kanskje. Men en ung medisiner kan regne med å komme opp i betydelige inntekter få år etter at han har avlagt embuds-eksamen. Tilbakebetalingen av av studielånet vil ikke svi så hardt. Kan de unge kunstnere regne med det? De virkelig store av dem kanskje, og kunstnere med publikumstekke. Men det er tvilsomt om det er publikumstekke nok til alle som etter dette systemet ville få et studielån å betale tilbake.

Men er de nå virkelig vordende kunstnere alle de som håpefullt og begeistret velger den bildende kunst som sitt fremtidige yrke? Gir lovord fra Kunsthåndverkskolen og pene ord i pressen etter førte deltagelse på en utstilling garanti for at pengene vi investerer i aspirantene virkelig er vel anvendt?

Nei dessverre, det er ikke mu-

lig å forutsi noe sikkert. Men til det er å si at ikke alle som får en brukbar artium blir professorer. Ikke alle akademister blir berømte malere. Noen artianere skeier ut og blir skuespillere eller beach-combers, ja, noen dør til og med før samfunnet får valuta for sine utlegg. Og noen akademister vil til og med en dag resignert erkjenne at de må ta en fast jobb for å leve og trøste seg med å male om søndagen. «Poeng» er nå en gang ikke noe bevis. De bare indikerer muligheter. Derfor er det alltid hasardiøst å satse på ungdommens utdanning. Men en må jo gjøre det.

Nå er situasjonen den at de studentene som ikke blir professorer kan bli noe annet samfunnsnyttig og allikevel ha gagn av sin utdanning. Så omkostningene er ikke av den grunn bortkastet. Men en akademist som ikke blir bildende kunstner hva slags samfunnsnyttig arbeide kan en sette ham til? Hvis han blir noe i en bank ville det da vært bedre å ha gitt ham utdanning for det. Og sannsynligvis billigere for samfunnet også. Så er det nok best å begrense adgangen til kunstnerisk utdanning mest mulig så det ikke blir overproduksjon. Og i hvert fall ville det da være urimelig å forlange at samfunnet skal investere i kunstnerutdanning før de har fått alle sine samfunnsnyttige medisiner, odontologer og ingeniører hjem fra utenlandsstudiene.

Dessuten blir det jo gjort så meget for kunstnere nå for tiden. Stipendier i massevis. Ja, visst. Men — hånden på hjertet — går ikke brorparten av stipendiene til ikke-så-unge kunstnere som vi allerede mannsterkt har «anerkjent»?

Og enda en innvending: de maler jo så hen-i-hampen tussete! Se på Gruppe 66! sier det bevillgende og bestemmende samfunn.

Det har alle samfunn sagt om sin egen tids unge kunst. Rembrandt ble refusert. De unge malerne som ble impresionismens fedre ble refusert. Og Munch kunne ha samlet mange kapitler av sin livshistorie under det Ham-sunské motto: «Det var i de dager da jeg gikk og sultet i Oslo».

Enhver tid beundrer fortidens ringeaktede kunst og ringeakter den kunst fremtiden vil komme til å beundre.

Men Rembrandt ble Gammel Mester allikevel og Munch er vårt store paradenummer? Det virkelig store vil nok vite å komme seg frem uansett... Naturligvis, hvis de ikke dør av underernæring i mellomtiden.

Har vi da noen annen utvei enn å «sette dem på», de som halsstarrig vill den veien? Har vi egentlig rett til å si at vi skal koste deg frem hvis du vil studere til professor i biologi eller bedriftsleder eller prest eller bonde. Men hvis du er halsstarrig nok til å ville bli bildende kunstner, så får det skje på din egen bekostning. Allminnelig samfunnsrettferdighet skulle tilsi at de har krav på tilsvarende utdannelsesmuligheter som sine jevnaldrende.

Men hva nå med Gruppe 66? Er den kunstneriske kvaliteten den viser i tverrsnitt av så høyt kaliber at den fortjener å gjøres til utgangspunkt for et krav om opprettelse av et Kunstakademi i Bergen? Burde vi ikke vente og se hva det blir av dem? Jojo, og i mellomtiden blir de eldre og noen av dem vil fylle forventningene og bli anerkjente og få del i stipendiordninger og publikumstekke og noen vil falle av langs veikanten. Og nye årsklasser vil tre frem og kreve andel i samfunnskaken mens de ennå har tenner å tygge den med. Og vil få beskjed om at samfunnet må vente og se hva det vel kan bli av dem.

Gruppe 66 er som sagt unge, men ikke fullt så unge som de gjerne vil gi det utseende av ved denne anledning. Noen av dem er faktisk såpass til års at de vet at det ikke kler deres årsklasser å prøve å skrike seg til sin vilje. Så får en iføre seg klovnemaske og tute i bukkehorn for å kamuffere seg. I håp om at de yngste av dem og de som kommer etter skal få hva de selv har méttet unnvære: et Ungt Forum i Bergen. Meget nøkternt formulerer

Nødvendigheten av et kunstakademi i Bergen

Skal det være så helt umulig å få opprettet et kunstakademi i Bergen? Slik reaksjonen på kravet har vært fra de bestemte myndigheters side, kunne man tro at en utvidelse av det bestående studieatelieret ville medføre urimelige utgifter, som Staten aldeles ikke har råd til. Men det er jo ikke tilfelle. Studieatelierets nedsatte arbeidsutvalg har beregnet at driften av et kunstakademi i Bergen vil koste 225 000 kroner pr. år. Og hva er det sammenliknet med de mange millioner til universitetet, høyskoler, kirke, politi, kringkasting etc? I sannhet et mikroskopisk beløp. Staten behøver for øvrig ikke delta med mer enn 215 000 kroner. De 10 000 kroner Bergen kommune hittil har bevilget Studieatelieret forutsettes nemlig — helst økt.

At Vestlandets hovedstad er et levende norsk kultursentrum vil vel ingen benekte. Det burde ikke være nødvendig å ramse opp alle de forutsetninger Bergen har for også å bli et viktig kunstsentrum, der talentfulle kvinner og menn kan få høyverdig kunstnerisk utdannelse, muligens også finne sitt levebrød og skape et rikere miljø enn det nå eksisterende.

Vi skal likevel peke på noen iøyenfallende fakta:

1. Fra langt tilbake i tiden vet man om en strøm av kunstnere som slo seg ned i Bergen og fant interessante oppgaver. Det var den tids kombinasjon av håndverker og kunstner som kunne lage både dekorative arbeider,

prospekter og portretter. Et beskjedent kunstnersentrum oppsto her, og har egentlig aldri dødd ut.

I året 1800 skrev den unge Lyder Sagen i det danske «Minerva» en artikkel, der han ennå ikke fant det mulig «at see et Kunstakademi eller et universitet «blant Klipperne», men i hvert fall å «anlægge Kunstskole i enhver Købstad». Da han så kom hjem til fødebyen, tok han initiativet til å opprette «Det Nyttige Selskabs Tegneskole» (1824). Litt senere slo J. C. Dahl til lyd for å stifte Bergens Kunstforening. Den planen ble realisert i 1838. Ber-

*****
Av Olav Somonæs
*****

gens Museum var blitt stiftet i 1825. Museets og Kunstforeningens samlinger av bildende kunst dannet et viktig grunnlag for Bergen Billedgalleri som ble åpnet i 1878. Det har nå med rette fått etiketten «Norges annet nasjonalgalleri».

2. Bergenseren J. C. Dahl regnes som den moderne norske malerkunstens far. I hans spor fulgte en rekke betydelige malere fra byen og tilgrensende distrikter. Her nevner jeg bare noen som er avgått ved døden i vårt århundre: Nikolai Astrup, Bernt Tunold, Nils Krantz, Gabriel Dahl og Gerda Knudsen.

3. Studiearbeidet i Bergen så dagens lys i 1949. Hva det har betydd for unge kunstnere her

vest lar seg ikke godt bedømme. Men det er klinkende klart at hvis det her hadde vært helårsdrift i stedet for fattige 3 måneder, ville virkningen vært langt større.

4. Så sent som i 1909 fikk Oslo sitt Statens Kunstakademi. Nå er det sprengt, og mange unge norske kunstnere må søke til utenlandske læreanstalter for å få skikkelig utdannelse.

5. De fleste land har flere, ja mange akademier. Danmark har to. Det sier seg selv at Norge med sin utstrekning og struktur i det minste bør få tre. Selvsagt er også Trondheim på trappene i den anledning. Gruppen omkring Den Tekniske Høgskole arbeider utvilsomt energisk for en snarlig løsning.

Studieatelieret i Bergen har to ganger søkt Kirke- og Undervisningsdepartementet om å få utvidet atelieret til et kunstakademi for Vestlandet, 10. november 1962 og 7. desember 1965. De er ikke blitt besvart. I den siste søknaden er det satt opp et budsjettforslag med en samlet årsutgift på kr. 225 000. Det er omtrent halvparten av det Staten yter akademiet i Oslo. Forslaget innebærer at det ansettes 2 professorer (mot 4 i Oslo), en for billedhoggere og den andre for malere.

Dette er et overmåte beskjedent og rimelig forlangende, som nå fortest mulig bør tas under behandling i departement og Storting.

Hvor skal akademiet få lokaler? F. eks. i Bergens Kunstforenings annen etasje, der kommunerevisjonen nå holder til. Opprinnelig var den etasje beregnet til atelierer, og kommunerevisjonen må skaffes plass et annet sted.

Aksjonen er i full gang, og kan ikke slå feil. Den støttes med glød av kunstnerne i Oslo, som gjerne ser en fordeling av undervisningen på dette område til gagn for vestlandske kolleger.

Jeg slutter dette innlegget med et sitat fra «Morgenavisen» intervju med rektor Børresen ved Kunsthåndverksskolen i Bergen (16. ds.). Her er det også momenter som veler tungt:

«— Omsier ser det ut til å komme litt bevegelse i saken om et Kunstakademi i Bergen. Hvordan ser De på det?»

— Det ville være aldeles ypperlig. For vår skole ville jo opplagt en slik utvidelse og berikelse av kunstmiljøet i Bergen være av den største betydning. Miljøet spiller en uhyre stor rolle. Det er jo mer og mer blitt til at unge mennesker som tar mål av seg til

kunstnere søker seg inn ved de to kunsthåndverksskoler vi har her i landet. Den i Oslo og vår. Og stadig oftere ser vi at våre tidligere elever trer fram som unge rekrutter til den bildende kunst. Etter Povl Christensens virke her ved skolen — vår Grafikk-klasse er faktisk et resultat av hans innsats — er Bergensgrafikerne begynt å bli en «makt i staten». Etter at vi kom i våre nye lokaler er vi jo også satt ganske annerledes i stand til å «sjøsette» de unge kunstaspirantene. Jo, et kunstakademi i Bergen er det behov for og i høy grad plass for.»

Kunstnerenes store mål: et kunstakademi i Bergen

Arbeidsutvalg har utarbeidet foreløpige planer som bygger på en full utnyttelse av Bergens Kunstforening
De unge vil ha et annet slags akademi, uten livslange professorater og med åpne verksteder for eksperimenter

BT: 1/4-66

Det er grotesk at Norge bare har et eneste professorat i skulptur, sa intendant Per Remfeldt under en rundebordsamtale i Bergens Kunstforenings lokaler i går kveld om kunstneren og samfunnet, spesielt om hans kår her i Bergen. Norge har bare det ene statens kunstakademi i Oslo. Her søker fire-fem ganger så mange som der er plass til. Det har ikke skjedd noen utvidelse i hele etterkrigstiden da all annen høyere utdanning er utbygget så sterkt.

Ved siden av dette så vanskelig tilgjengelige akademi, finnes det bare en liten kunstscole i tilknytning til Norges tekniske høgskole og et miniatyrakademi i Bergen, det femten år gamle Studieatelieret. Atelieret må nøye seg med en årlig bevilgning fra Bergen og staten på 22.000 kroner, et beløp som ikke er til å rikke. Resultatet er at virksomheten har måttet skjæres ned til tre måneders undervisning for året, og det er helt slutt på den tidligere åpne aftenroquis.

Hva har ikke staten satset på utbyggingen av Universitetet i Bergen? Myndighetene ser ikke på millionene når det er tale om vanlig akademisk utdanning, men de som søker den like krevende vei, et studium innen bildende kunst, blir avspist med en bagatell. Unge mennesker som ønsker en utdanning som kunstnere, kan ikke satse på Bergen.

For to år siden ble det nedsatt et arbeidsutvalg for et regulært kunstakademi i Bergen. Det har foreslått en skole med 3 professorater og sendt sine planer til departementet, som hittil ikke har reagert.

Ingen professorer, takk!

Maleren Olav Herman-Hansen, medlem av Gruppe 66 som arrangerte møtet, hadde divergerende meninger om opplegget for et kunstakademi. Han advarte mot å gjøre lærerne til professorer, som selv om de ble ansatt for bestemte perioder, erfaringsmessig ble sittende til pensjonsalderen og virket stagnerende på hele virksomheten. Herman-Hansen ville nøye seg med lærere på treårskontrakt. Han ville plasere forskolen ved Bergens kunsthåndverksskole, og han la stor vekt på å legge forholdene til rette for kontakt mellom studenter og eldre kunstnere som skulle

få arbeide fritt på skolens verksteder. Til disse verkstedene som måtte utstyres for alle de eksperimenter som drives i våre dager, måtte skolen kalle spesielle lærere for kortere tidsrom.

Magneten Oslo

I skolens utstillingslokale kunne både lærere og studenter stille ut, men kanskje enda viktigere var det å få impulsgivende utstillinger utenfra.

Førstemann i denne hovedrunden av debatten var direktør Peter Anker som skisserte utviklingen innen norsk bildende kunst i etterkrigsårene. De nye signaler begynte å få kraft i begynnelsen av 1950-årene da Oslo også så de første gruppedannelser, Popegøyen og Terningen, som representerte mye av en protest mot juryeringen av de offisielle mønstre. Den nonfigurative bølge har vokst seg stadig sterkere. Dette maleri fikk sitt norske gjennombrudd på Høstutstillingen for 3 år siden med minst halvparten av de utstilte arbeider.

Oslo har i dag gode muligheter for å møte samtidens både norske og internasjonale kunst. Byen har 12 utstillingssteder og opptil 24 utstillinger på fjorten dager. Flere av de private gallerier satser på separatutstillinger av utenlandske kunstnere.

Dette store utvalg av gallerier skaper den gjennomtrekk som er så nødvendig for et levende kunstliv.

Den forholdsvis rike aktivitet er i dag begrenset til Oslo, men det er viktig at andre byer som vil styrke sitt kunstmiljø, følger etter og skaper bedre utstillingsmuligheter. Det kan gjerne være små lokaler, og helst ikke knyttet til noen institusjon. De store lokaler kan være drepende for en som vil vise hva han arbeider med.

Anker sa i forbifarten at vitalitet er viktigere enn kvalitet hos unge kunstnere. Det siste kan tyde på lydighet overfor vedtatte normer.

Maleren Lars Grundt tok opp brukskunst og

industriell formgivning

som en spesialitet og heydet at Norge ikke legger slik vekt på den skapende virksomhet som andre land gjør. Vi lar markedets behov bestemme form og mønstre mens designeren må undertrykke sin egen smak. Det er skryt at vi har en selvstendig formkultur. Grundt etterlyste aydelinger for formeksperimenter ved bedrifter som arbeider med produkter som krever formgivning.

Maleren Asbjørn Brekke tok for seg kapitlet

utsmykking av offentlige bygninger

særlig skolene. Det mangler meget på at Bergen nyter de 2 pct. av byggesummen som Oslo nå avsetter til slike formål. Det kjøpes litt for midler på inventarbudsjetten, men spanderes det et større beløp til et skulpturelt arbeid i det fri, blir det ingen ting igjen til billende kunst innendørs.

Også de offentlige kontorer er temmelig kunstløse.

Brekke ville enten ha en fast prosent, som Oslo, eller et bestemt beløp pr. byggeoppgave, for eksempel 50.000 kroner.

I samtalen som fulgte ble disse tankene utdypet, men noen egentlig motstand møtte de ikke. Den eldre generasjon av malere mente riktig nok til forsiktighet. Dens representanter mente at det var bedre å bygge gradvis ut det vi har, nemlig Studieatelieret. Det var også delte meninger om hvor det kommende kunstneres hus skulle ligge. Noen ville satse på Urdi som har en ganske rommelig tomt, andre finner det naturlig å ta i bruk de muligheter som ligger i Bergens Kunstforening der omkring 600 kvadratmeter er bortleid til kommunale kontorer.

Det er denne løsningen arbeidsutvalget for et statens kunstakademi i Bergen går inn for. Utvalget vil nå prøve å få anledning til å legge fram sine planer for statsråden og Stortingets kirke- og undervisningskomité. For øvrig var det enighet om å få til et nytt møte til høsten, blant annet for å få myndighetene i tale. I mellomtiden skal saken forberedes i kunstnerorganisasjonene.

BERGENS TIDENDE
1 APRIL 1966.

Gruppe 66 - Grand finale:

Til aksjon for bedre utdannelsesmuligheter i tre etapper

1: Studieatelieret over til helårsdrift. 2: Over til regulert akademi. 3: Kunstens Hus i Bergen

Og nå: frem fra et rådslagnings- og orienteringsmøte med myndighetene

M. 14-66.

I det Gruppe 66 bryter besøksrekorden — pr. torsdag morgen 12 511 mot vel 12 300 på Harriet Backer-utstillingen. — munnener også gruppens ekstraordinære kveldsdemonstrasjoner ut i en rundebordskonferanse, til hvilken det ikke lenger var adgang for alle, bare for spestet inviterte. Det var i går kveld med Per Remfeldt som ordstyrer og med direktør Peter Anker ved Vestlandske Kunstindustrimuseum, maleren Lasse Grundt, maleren Asbjørn Brekke og Kunstforeningens intendant Remfeldt som innledere.

Anker ga noen hovedtrekk fra utviklingen i norsk kunst fra slutten av krigen til i dag, særlig med henblikk på de unge. Han minnet om de første Høstutstillingene som vidnet om at kunsten som — i likhet med så meget annet — var gått under jorden i krigsårene; nå brøt frem igjen nesten med eksplosiv styrke. De som nettopp var nådd frem like før krigen — Ekkeland, Kai Fjeld m.fl. — kom nå i sentrum av bildet. Men samtidig var en ny generasjon på vei inn. Den generasjonen er i dag middelaldrende. Den nye generasjonen vi møter i dag var den gang knapt født ennå.

Hvilke muligheter er det for dem i dag? Hvordan tar vi imot dem og aksepterer vi dem? Anker mente at vi i dag har et publikum som mere enn før er interessert i kunst og våkent for nye linjer. Men han mente at publikums sjanse til å orientere seg i fremmed kunst er mangelfull. Og den er i beste fall konsentrert i Oslo med dens 12 offentlige og private store og små utstillingslokaler. Rundt i landet ellers har man utstillingslokaler, men altfor få. Det fører også til en ytterligere konsentrering i Oslo fordi kunstneres trekkes dit på grunn av de større muligheter de finner der. Resultatet er at — utenom Oslo — sitter kunstnerne hver på sin tue. De unge savner utdannelsesmuligheter, de savner kontaktsjanser både med eldre kolleger og med publikum gjennom utstillingsmuligheter.

Han sammenfattet vårt lands første behov i disse to øyeblikkene: flere utstillingslokaler, større utdannelsesmuligheter.

Det var ønsket ingen av de tilstedeværende tok avstand fra. Lasse Grundt var så enig i det at han straks forutså at våre faste samlinger med Billedgalleriet i spissen in-

nen et år vil stille lokaler til rådighet for skiftende utstillinger. Han snakket så om manglene på muligheter i vårt land — for eksempel i industrielt design. Enhver formgivning i Norge dirigeres fra salgssjefens kontor. Eksperimenter tillates ikke. Ikke så i andre land hvor det ved siden av forbruksdesign tillates og ofres meget på ren formgivning uten sjelning til salgsstatistikken.

Kunst i skolene

Asbjørn Brekke pekte på hvor viktig det er med kunst i skolen og hvor lite det ytes til dette. Departementet tillater et 2 pst. av de samlede omkostninger ved skolebygg går til kunstnerisk utsmykking, men overlater avgjørelsen til kommunene. Oslo har gjennomført det. Ikke Bergen. Det som her skal brukes til kunst går av inventarbudsjetten, og hvis det så er overskridelser på det kan en tenke seg hva det går ut over. Også utsmykningen av offentlige kontorer lot meget tilbake å ønske. Han satte opp en ønskeliste om 2 pst. omkostninger til skolekunst og kr. 50 - 100 000 pr. år til innkjøp av kunst til offentlige kontorer.

Studieatelieret må bli Kunstakademi

Per Remfeldt talte om Studieatelieret og ønsket om å få dette utbygget til et regulert akademi. En komité bestående av Bjørn Kaland, Jan Askeland, Kaia Nævdal og han selv hadde med detaljerte planer og omkostningsoverslag henvendt seg til departementet uten å få svar. Studieatelieret var en bra skole så langt den rekker. Men dens økonomi er uhyre knapp og strekker bare til en virksomhet på 3 måneder pr. år, hvilket vil si at unge mennesker som søker kunstnerisk utdannelse må forlate Bergen. Ved Akademiet i Oslo hvor bare hver fjerde eller femte søker kan opptas er det altså bare plass for få av dem. Og så blir det utlandst. At Studieatelieret hadde betydning forstod man når en så hvor mange av de kunstnerne som i dag betyr noe har fått sin første utdannelse her. Men det må bli helårsdrift. Det er det første nødvendige og så må det bygges ut til akademi med to professorer, en i maleri og en i skulptur, dessuten tegneklasse, videre verksteder, mø-

ter m.m. Man planlegger nå å få i stand et møte for å drøfte disse planer med myndighetene.

Den samme selvskrevne rett.

Det burde være innlysende, sa Remfeldt, at de unge som vil studere kunst har den samme selvfølgeligelige rett til å finne utdannelsesmuligheter som deres samtidige har i andre fag. Når en tenker på hva det satses i utdannelsessektoren er det fullstendig grotesk hvor lite det er gjort for kunsten.

Olav Herman Hansen hadde enda videre planer om et Kunstens Hus i Bergen som skulle rumme akademiet, bare at han ikke vil kalle det akademi, men kunstske. Det skulle ikke ha professorer, men lærere som ikke skulle få bli der mer enn i tre år. For professorer har det med å bli livet ut og hemme all utvikling. Der skulle være eksperimentell skole for kunstnere av alle årganger, verksteder hvor alle kunstnere fikk arbeide. Det vil i tillegg skape kontakt mellom årgangene, og det mangler fullstendig i dag.

Ansgar Larssen: La oss nå starte med det mulige, en utvidelse av Studieatelierets virksomhet til helårsdrift.

Knut Glambek delte hans syn. Vi må være realist. Når vi hører hvor vanskelig det er å få lokket 10 000 kroner ut av kommunen kan vi tenke oss vanskelighetene. Kunstneres Hus i Oslo var ingen gave fra oven. Den ble til gjennom kunstneres egen oppofrende innsats gjennom 40-50 år. Vi får være villig til å gjøre en innsats selv, og dermed de unge som har mest krefter igjen være de som yter mest.

Aslaug Blytt var enig med Asbjørn Brekke om at en oppdrar et

kunstnerisk bevisst publikum ved å lære dem på skoletrinnet å se på kunst. Hun henviste til vandretutstillingene rundt om på skolen som i sin tid gjorde sånn lykke. Og hun støttet varmt forslaget om å gå inn for å få utvidet ytelsene til kunstnerisk utsmykning både av skoler og offentlige byg.

Det finnes fornuftige myndigheter

Arvid Meyer sa at det nok kan være vanskelig å få vridd penger ut av myndighetene til kunst, men det finnes da også blant våre myndigheter fornuftige mennesker som vil

BA. 14-66.

Kunstskole og flere utstillinger kan gi Bergen rikere kunstmiljø

Bred debatt i går om kunstens kår i Bergen, på Gruppe 66-møte

Gruppe 66 avsluttet i går kveld sin serie aften-arrangementer i Kunstforeningen, med en rundbordskonferanse om kunstens kår i Bergen, og om mulighetene for å skape et rikere kunstmiljø i byen. Peter Anker, Lars Grundt, Asbjørn Brekke, Per Remfeldt og Olav Herman-Hansen innledet og bidro hver for seg med verdifulle og konkrete forslag på en rekke felter, fra utstillingssektoren og andre miljødannende elementer, til utdanningsmulighetene for unge kunstnere i Norge.

Debatten etter innledningsforedragene kom vesentlig til å dreie seg om mulighetene for å få opprettet et kunstakademi i Bergen. Debatten munnet ikke ut i enighet eller konkrete vedtak, men som gruppens representant, Olav Herman-Hansen, sa i sin slutt-replikk, er det viktig at de forskjellige interesser kommer sammen og drøfter sakene, og utveksler standpunkter. Gruppe 66 har sett det som et av sine mål å bedre kontakten mellom utøverne av de forskjellige kunstarter og på annen måte stimu-

lere debatten om de problemer kunstnerne har felles. Dette møtet er et ledd nettopp i disse bestrebelsene, sa Herman-Hansen, som foreslo at Kunstforeningen tar ideen opp og arrangerer tilsvarende konferanser minst et par ganger i året.

Peter Anker ga i sin innledning en rask oversikt over kunstutviklingen i Norge etter krigen. Han pekte på at de unge nonfigurative malerne som i slutten av 50-årene hadde sitt gjennombrudd med gruppen «Terningen» hadde de samme vansker å kjempe med i sitt forhold til publikum, utstillingsinstitusjoner og kritikk.

forstå vårt behov og legge interesse og godvilje for dagen. Men selvfølgelig må vi komme på talefot med dem først. Gjennom et vel planlagt møte for eksempel. Og vi må fremlegge detaljerte planer og vel begrunnede omkostningsoverslag før vi går til aksjon.

Carl Olav Gram Gjesdal syntes at dette møtet var en meget positiv konklusjon på Gruppe 66's radikalistiske utstilling. Kan vi realisere noen av de ideene som her har vært nevnt er vi et skritt nærmere målet. Han håpet at resultatet av møtet ville bli en resolusjon der man ber — f. eks. Bergens Kunstforening og beslektede organisasjoner om sammen å legge grunnen til møte for et første rådslagningsmøte med myndighetene.

som dagens unge generasjon har. Anker heftet seg ved konsentrasjonen av kunstmiljøet i Oslo. I et lite land som vårt er det farlig å spre kreftene, men det er likevel grunn til å hilse med glede til-tak som kan bygge opp livskraftige kunstmiljøer utover landet. Anker mente at de to viktigste for-utsetninger for et slikt miljø er «gjennomtrekk», d.v.s. rike muligheter til å komme i kontakt med impulser utenfra, samt et vitalt kunstmiljø rundt et utdannings-senter. Impulser utenfra kan vi først få ved et rikere utstillingsliv, og det mangler vi i Bergen, hvor utstillingsinstitusjonene er alfor få.

Lars Grundt kastet kunstindustriens muligheter inn i debatten. Norsk design dirigeres i dag av salgssjefene, de skapende kunstnere har ingen muligheter for å slippe til med sine ideer, og resultatet er at vi har en design som ikke kan måle seg med våre nabo-lands originalitet og styrke.

Asbjørn Brekke kritiserte kom-munen fordi den gjør for lite for å bringe kunst ut til skolene, hvor den yngste generasjon følger og forståelse for billedkunst skal grunn-legges. Oslo har gjennomført en ordning med to prosent av bygge-kostnadene ved offentlige bygg til utsmykning, i Bergen må kunst til skolene kjøpes over inventarbudsjet-ten, som allerede er sprengt, og de fleste offentlige kontorer etc. mangler enhver utsmykning. Brekke mente at kommunen snarest måtte over på Oslo's linje med 2 prosent til utsmykning, samt sær-skilte og rømslige bevilgninger hvert år til innkjøp av kunst til skolene og til andre offentlige bygg.

Per Remfeldt redegjorde for un-dervisnings- situasjonen for unge kunstnere i Norge. Kunstakademiet i Oslo er sprengt, og de unge må reise til København eller Paris. Kunstnerne har en selvfølgelig rett, som alle andre, på å få sitt ut-danningsbehov dekket i hjemlän-det, og det er på dette grunnlag en komite nå har fremmet forslag om at Studiateatteret i Bergen bygges ut til et akademi med to profes-sorater og i helårsdrift.

Olav Herman-Hansen advarte mot å bygge opp en undervisningsan-stalt etter den gamle akademiformen. I stedet kunne han ønske seg en kunstskole, hvor professorene var ansatt ikke på livstid som i Oslo, men for kortere åremål, og hvor det var rikelig rom for eksperimenter. Skolen burde ha et stort antall verksteder i de forskjellige teknikk, åpne ikke bare for skolens elever, men også for byens el-dre kunstnere. Dermed kunne man oppnå en kontakt generasjonene imellom, som i dag ikke eksisterer. Herman-Hansen tenkte seg kunstskolen plassert i et Kunstens Hus, hvor det også var plass til et ut-stillingslokale, som samtidig kunne fungere som lokale for møter og diskusjoner, konserter for jazz og

ny musikk — teaterforestillinger, happenings etc.

Arvid Meyer mente at det ikke ville være umulig å realisere pla-nene for et bergensk akademi, om man bare forberedte saken grund-dig og kontaktet de rette folkene.

Knut Glambeck var mer pes-simistisk. Vi har arbeidet med den-saken i 40 år, og det ser like svart ut i dag, som da vi begynte. Han oppfordret de unge kunstnerne til å gå aktivt inn i kunstneres fagforening i Bergen, Bildende Kunstneres Forening.

Wilhelm Haaland mente at kunstnerne har vært svært lite flinke til å fremme sin akademi-sak. I de åtte årene jeg har sittet i bystyret har jeg aldri hørt et ord om slike planer. Kunstnerne i Ber-gen har ført en altfor slapp og dau politikk, og har ikke evnet å manifestere seg tilstrekkelig over-for byens befolkning og myndighe-ter.

Carl O. Gram-Gjesdal syn-tes det var kommet frem så man-ge positive ting i debatten, at det måtte være et grunnlag å arbeide videre på. Han foreslo at Kunst-foreningen burde ta initiativet i saken, og kalle sammen til et stort møte om saken.

Ansgar Larsen mente at man nok kunne få til et akademi, hvis man bare hadde huset. Han viste til de opprinnelige planer for ate-lier i Kunstforeningens toppetasje, hvor det nå er kommunale konto-rer.

Asbjørn Brekke mente at når unge kunstnerne drar til Køpen-havn og Paris istedetfor til Oslo, skyldes det ikke i første rekke at det er trangt om plassen i Oslo, men at undervisningen der kort og godt er for dårlig. I København er det et langt rikere miljø, bl.a. fordi man har gjennomført verk-stedprinsippet, og det er det som trekker. Han advarte mot et aka-demi i Bergen etter de samme ret-ningslinjer som i Oslo.

Aslaug Blytt pekte på nødven-digheten av et mer aktivt arbeide for å bringe de unge i skolene i kontakt med kunst. Dette arbei-det kan først komme skikkelig i gang når skolene får lærere som interesserer seg for saken, og mu-seene får spesielle pedagoger knyt-tet til seg for dette formål.

Per Remfeldt, som var møtets di-rigent, rundet av med en forsik-ring om at Kunstforeningen vil ta seg til underretning de ideer som var fremkommet, og at det kan-skje allerede til høsten ville bli ak-tuelt med et nytt møte om de sam-me problemene.

Statsråd Bondevik har ordet

Igår ble dørene lukket for Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Besøket har slått alle rekorder, og det sier ikke lite i en by som Bergen, hvor tilstrømmingen til kunstutstillinger gjennom en årrekke har vært meget stor. Også når det gjelder den bildende kunst hevder Bergen seg som et kultursentrum av høy rang. Det skyldes i første rekke Bergens Kunstforening som gjennom sin utstillingsvirksomhet har vist et prisverdig initiativ, særlig når det gjelder den moderne kunst. En rekke av tidens store kunstnere, norske og utenlandske, har funnet det formålstjenlig å komme hit med store spesialutstillinger, og ofte har utstillingene hatt sin Norgespremiere i Bergen. Det forteller litt om hvorledes man i kunstnerkretser hjemme og ute vurderer Bergen som kunstby.

Men der er en alvorlig mangel: Byen har intet kunstakademi. Den burde hatt det for lenge siden, og spørsmålet er blitt tatt opp gang på gang. Sist det var oppe til offentlig drøftelse var på et av de møter som Gruppe 66 arrangerte i forbindelse med utstillingen. De unge føler hvor skoen trykker. Uten et kunstakademi i Bergen, må de ut i verden for å fullføre sin utdanning, og det er i mange tilfelle ensbetydende med at de må gå avkall på å få den. Riktignok har man i Bergen det såkalte Studieatelieret. Det har gjort sin nytte, men da undervisningstiden er begrenset til tre måneder om året, sier det seg selv at det ikke er fyllestgjørende. Stadig fler av de unge, lovende kunstnere går Studieatelieret forbi og prøver å komme inn ved akademiene i Oslo eller København, hvilket i og for seg kan være vanskelig nok ettersom disse akademier bare kan ta imot en brøkdel av de elever som søker dit.

Gjennom flere år har Studieatelierets styre arbeidet med planer om å få atelieret gitt status som kunstakademi på linje med akademiet i Oslo. Der er gjort henvendelse på henvendelse til statsmyndighetene uten at det har ført til noe. Det er ikke en gang kommet svar på henvendelsene. Vi skal ikke her komme tnn på hva årsakene kan være, men vi mener å kunne fastslå at disse i hvert fall ikke kan være av økonomisk art. Bergen er i den usedvanlig heldige stilling at det kan by et eventuelt kunstakademi førsteklas-

ses lokaler allerede fra starten av. For den saks skyld kan man la Stortinget fatte beslutning om opprettelse av et Statens Kunstakademi i Bergen på korteste varsel. Faktisk er hele annen etasje i Kunstforeningens bygg innrettet med tanke på at den skal gi plass for denne institusjon. Det skjedde gjennom en avtale mellom Bergens Kunstforening og Bergen kommune. Utgiftene til innredning av lokalene ble sikret gjennom en leiekontrakt, som nå kan oppses når som helst. For så vidt er det ikke annet som skjer enn at Staten trer inn som leier i stedet for kommunen.

Utgiftene for Staten ved at der opprettes et kunstakademi i Bergen ble i 1963 anslått til 203 000 kroner om året. Vi antar at forslaget vil holde så noenlunde også i dag. Der bør ikke være delte meninger om at Staten må kunne ofre et beløp av denne størrelse på en så betydningsfull kultur- og samfunnsoppgave som den det her gjelder.

De dokumenter som Studieatelierets styre har lagt frem, og som i detalj viser forslaget holdbarhet, befinner seg stadig i Kirke- og Undervisningsdepartementets arkiver. Statsråd Bondevik er en mann med sans for realiteter. Vi ber ham se litt på sakens dokumenter. Kjensgjerningene ligger klart i dagen. De viser at det med et minimum av utgifter vil være mulig å løse en oppgave av meget stor betydning for denne landsdel.

Saken er forlenget moden for løsning. Bergen har det kulturmiljø som kunstakademiet forutsetter. Den har kunstsamlinger som på enkelte felter står fullt på høyde med Oslos, og som til dels overgår disse. Vi har en kunsthåndverksskole som fyller sin oppgave på en fremragende måte, og som kan bringe sine elever frem til det utviklings-trinn som gjør dem modne for akademisk undervisning.

Det eneste byen mangler i denne sammenheng, er den institusjon om kan gi dem denne undervisning.

La Bergen få sitt kunstakademi. Alt ligger vel tilrette for at det kan skje. Men la det skje hurtig. Og la først og fremst Studieatelierets styre få svar på de henvendelser det har gjort til Kirke- og Undervisningsdepartementet.

Nå er det statsråd Bondevik som har ordet.

Et kunstakademi i Bergen kan drives for 225.000 kroner pr. år

På tide at den bildende kunst får sin andel av utdannelses-millioner

M. 5/4-66.

Man ville dypt beklage om Studieteateret i Bergen som nå har eksistert i 18 år, og som har alle betingelser for å bli en kunsthøgskole, istedetfor må innstille sin virksomhet. Men det er en mulighet en må ha for øyet såfremt det ikke skjer en forandring.

Detta står å lese i en henvendelse som ved utgangen av 1965 ble rettet til Kirke- og undervisningsdepartementet fra det utvalget som Studieteaterets styre for flere år siden nedsatte for å ta seg av denne saken. Det var den tredje henvendelsen til departementet, og den var blitt nødvendig fordi man overhodet ikke hadde fått svar på sine henvendelser av november 1962 og februar 1965.

Såvel de to første som den siste henvendelse var vedlagt detaljert budsjettforslag for et kunstakademi i Bergen basert på Studieteateret og på linje med Statens Akademi i Oslo. I 1962 beløp det seg til en samlet årlig bevilgning på 203 000 kroner. Som følge av den prisstigning som i mellomtiden har funnet sted, gikk budsjettforslaget for 1966 opp til kroner 225 000.

Argumentene for å bygge Studieteateret ut til et kunstakademi med helårsdrift er de samme som i 1962. Bare er de på grunn av prisstigningen blitt enda mer presserende.

Idet de små økninger i de offentlige bidrag ikke en gang dekker prisstigningen, Studieteateret fikk i 1957 offentlig støtte på tilsammen kroner 15 000. I 1965 hadde det 22 000 kroner til disposisjon, herav kroner 10 000 fra Bergen kommune — redusert fra 13 600 kroner da Staten i 1957 for første gang bevilget et bidrag, kr. 5000, senere øket til kr. 12 000. Studieteateret som for denne sum har klart å opprettholde tre måneders undervisning hvert år, har allerede måttet nedlegge croquis-klassen, og står overfor den mulighet å måtte sløyfe arbeidet med grafikk. Og selv mulighetene for å opprettholde tre måneders drift av malerklassen er usikker nok med de økende utgifter.

Kjernen i de forslag som er fremlagt er et man på grunnlag av Studieteateret oppretter et statlig kunstakademi i Bergen med et professorat i henholdsvis maleri og skulptur og forelesninger i disse og andre disipliner. Det blir ikke tale om noe dyrt nybygg idet det i annen etasje av Bergens Kunstforenings hus er gode lokaler som står ferdig til å ta imot kunstakademiet.

Noe av bakgrunnen for dette kravet bør gjengis. Studieteaterets utilstrekkelighet såleng det bare kan drives i 3 måneder av året fører til

at mennesker som for alvor vil utdanne seg til bildende kunstnere ikke kan nytte seg av det. Statens akademi i Oslo er sprunget, bare én av fire eller fem søkere kan gjøre seg håp om å bli opptatt. Alternativet er da studier i utlandet og dette representerer et så stort økonomisk løft at bare de ferreste har anledning til det.

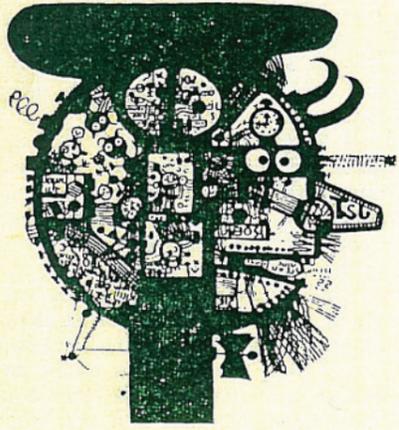
I sin henvendelse av desember 1965 foreslår utvalget at man griper saken an i to etapper. Først en utvidelse av Studieteateret i dets nåværende lokaler med undervisning i maleri og grafikk med et ni måneders semester som begynner i september.

Et budsjettforslag for dette er utarbeidet og beløper seg til en sum for hele semesteret på 56 800 kroner. Og deretter en gradvis utbygging til akademi-status.

I disse etterkrigsårene da så små summer har funnet veien til det som skulle være den høyere kunstutdannelse i Bergen, har samfunnet — og med rette — satset enorme summer på utdannelsestektoren for øvrig. Er det ikke nå på tide at de unge som vil gå inn for å skaffe seg den best mulige utdannelse som bildende kunstnere, får sin rimelige andel av det landet bruker til å utdanne sin ungdom?

AFTENPOSTEN

GRUPPE 66

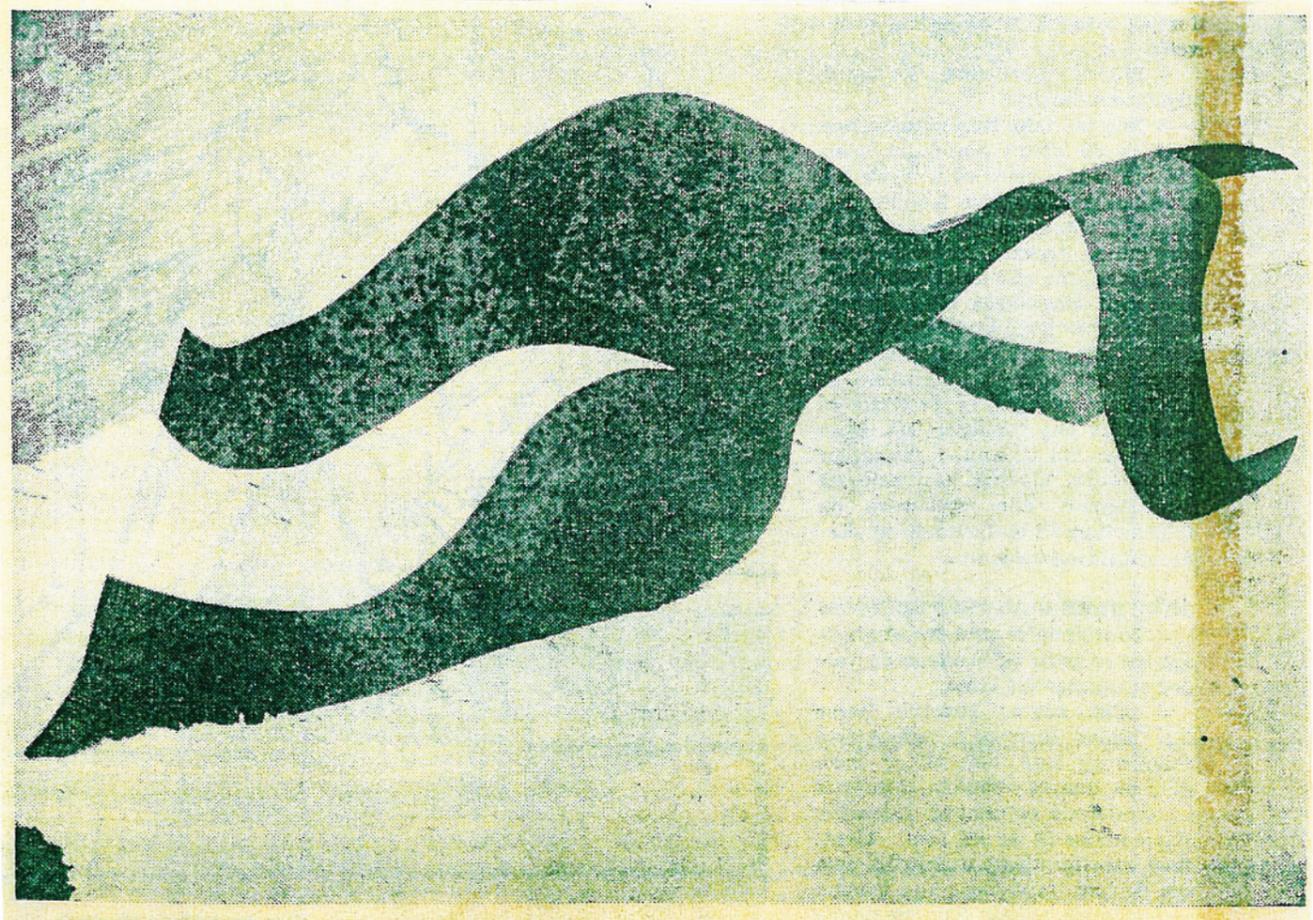
Detalj av Oddvar Torsheims «NATO-offiser» er omslagsbilde på utstillingskatalogen.

Av Sven Krohn
Foto: Bjørn Finstad

Markant personlighet i «Gruppe 66», den 26-årige grafiker og lyriker Oddvar Torsheim foran sin vegg av science-fiction- og tegneserie-inspirert grafikk.

Aftenposten, Oslo - Mars/April 1966

Lars Grundts store kobberplate, skåret og bøyet til en liggende kvinnefigur, gir en frapperende virkning.

Et årvåkent kunstens hus i Bergen

A-magasinet 25/2-67.

Hvor var det Rolf Nesch trådte frem første gang etter krigen med sin største og mest representative utstilling? Hvilken by valgte Jakob Weidemann da han skulle presentere sine nye arbeider for første gang i en samleutstilling? Hvor i Norge dukket Asger Jorn opp med sin første store utstilling her i landet?

I Bergen, kjære lesere. I Bergen, takket være Bergens Kunstforenings våkne initiativ. I sin utpreget bergenske artikkel forteller Alf Madsen om denne bergenske kulturinstitusjon som han gir æren for den rene kulturrevolusjon gjennom en sjeldent aktiv kunstformidlingsinnsats. Nå sist med en utstilling av Robert Jacobsens arbeider.

Av Alf Madsen
Foto: Sverre Mo

Bergens Kunstforenings idetant, Per Remfeldt, er også en fremtredende maler. Han er en flittig deltager på utstillinger, og senest har han sammen med seks andre vestlandsmalere hatt en utstilling i Danmark. Med dette bildet, «Min sommer», deltok han på årets høstutstilling.

INTENDANT Per Remfeldt i Bergens Kunstforening ville i høyeste grad bli forferdet hvis vi formulerte det slik, at kineserne har sin kulturrevolusjon og bergenserne sin. Det skal da også straks innrømmes, at der hverken i form eller innhold er synderlig likhet mellom det som foregår der langt i øst — og der langt i vest. Men med den innrømmelsen gjort, vil vi likevel ikke ha avskåret oss fra den høyst personlige oppfatning at det er en «stille revolusjon» som i løpet av de siste 6-7 år har foregått i og omkring Bergens Kunstforening. Med det resultat at foreningen er blitt den mest ekspansive og aktive kunstformidlingsinstitusjon vi har i landet. Sagt med kledelig bergensk beskjedenhet, egnet til nok en gang å slå Per Remfeldt med forferdelse.

Det var J. C. Dahl som tok initiativet til dannelsen av Bergens Kunstforening, for 128 år siden. Foreningens formålsparagraf om å «vekke sans og kjærlighet for den bildende kunst» har hele tiden vært den sikre rettesnor. Men foreningens mere enn sekkelange historie skal vi ikke hefte oss med her, om den i og for seg er interessant nok. Vi skal heller registrere, og om mulig forklare, hva som har foregått i løpet av mindre enn det siste decennium. Den letteste del av oppgaven blir nok den rent registreringsmessige, for der har vi tall og statistikker å støtte oss til. Og i dette tilfelle er de langt fra kjedelige og intetsigende, men tvertom høyst spennende og appellerende til fantasien. Faktisk så appellerende at vi må vokte oss for å løpe løpsk og legge for mye i dem. Vi kan nemlig komme til å dra den slutning, at dagens bergens-

A-MAGASINET 25 FEB. 1967
AFTEN POSTEN.

sans — eller i hvert fall nysgjerrighet — for hva som rører seg i kunstlivet. Å påføre dem et slikt ry ville være å støte an mot den vedtatte konvensjon at de er et folk av sneversynte kremmere. Det ville enn ytterligere være med til å utdype kløften mellom bergensere og nordmenn forøvrig.

Men det får våge seg. Tallene først, og vi tar 1959 som et utgangspunkt. Det var i mai det året at maleren Per Remfeldt tiltrådte som Bergens Kunstforenings nye intendant. Det vil automatisk si at all videre utvikling er knyttet til hans navn. Den side av saken får vi komme tilbake til senere, etter at vi har foretatt den statistiske registrering: Foreningens medlemstall var dengang 1080, idag ligger det like oppunder 2000. Antall besøkende var 18 718, ifjor passerte besøkstallet for første gang i foreningens historie 40 000. I 1959 ble det gjennom foreningen solgt kunstverk for 55 800 kroner, i 1965 var salget 276 500 kroner.

HVORDAN forklarer Per Remfeldt selv det som har skjedd?

— Det er ikke lett, for på ingen måte har vi i foreningen brutt radikalt med de retningslinjer som stifterne trakk opp og som har vært fulgt gjennom alle år. Men det kan vel kanskje sies, at vi har forsøkt å være mere aktivt kontaktskapende vis-à-vis kunstnerne på den ene side og publikum på den andre. Min lille linje har vært at vi stadig skal variere mellom norske og internasjonale utstillinger. Kunstforeningen skal være formidleren og møtestedet mellom partene... Den skal være en vital del av vårt bysamfunn og ikke en lukket, eksklusiv forening for såkalte forståsegpåere.

— Drøm og virkelighet korresponderer ikke alltid.

— Det er riktig nok. Men la oss da først et øyeblikk se på utgangspunktet for de kunstforeninger som ble dannet i Nord-Europa i begynnelsen av 1800-tallet. De var borgerskapets svar på de fyrstelige kunstsamlinger man fant i det sydligere Europa. De var på et vis andelslag for kunst. For Bergens Kunstforening kan det sies at den er det fremdeles. I de årene foreningen har bestått, er der innkjøpt ca. 3000 kunstverk som har tilfalt medlemmene gjennom en gratis-utlodning hver jul. Det har vært kunstverk som har spent over hele spektret fra J. C. Dahl til Jakob Weidemann.

DET er altså i første rekke medlemmene som gir rygg-rad til foretagendet. Ikke bare

den økonomiske, men også den moralske. Men samtidig merker jeg hver eneste dag at det virke-

lig er et kunstbehov tilstede hos det moderne menneske. Det har en trang til å se, høre og lære mere om de kunstneriske uttrykksformer. Ubevisst skjer det muligens ut fra en fornemmelse som ble artikulert allerede av en av de greske filosofer, at «Helvede må være en by uten bilder».

Hvis vi tenker på alle de synsinntrykk et menneske får, har vi lett for å forstå lignelsen. På alle områder griper bildet, farven og formen inn i dagliglivet. Vi finner det i aviser, i reklamen, i industrien, i klærne — i absolutt alt. Ja, la oss f. eks. ta klærne. Oppdager vi kanskje ikke da at det er farvesynet hos de franske malerne som her har slått igjen om 15—20 år senere i konfeksjonsindustrien? Og hva annet er det som er avgjørende for en dame som kjøper seg en hatt, enn hennes sans for form og farve? På samme måte som det er en kunstsans, en skulpturell sans, som gjør seg gjeldende når en mann vurderer en bilmodell. Selv vil han vel kanskje benekte dette, fordi han ikke er seg denne sans bevisst. Men hvis denne nektelsen skulle godtas, da ville jo enhver

ny bilmodell være en meningsløshet. Og det er det åpenbart ikke.

— Alt dette utenomkunstneriske formsprog er det med andre ord som stimulerer kunstinteressen?

— Rent bortsett fra at utenomkunstnerisk neppe er det helt riktige uttrykk, fordi alt skaperverk er betinget av et mer eller mindre latent kunstnerisk syn, tror jeg at dette bombardement av inntrykk har stimulert lysten til å nå frem til en kunstforståelse. Eller i hvert fall animert til en aktiv interesse for kunst.

— Som Kunstforeningen da på sin side rører opp under ved prøverende utstillinger?

— Vi har aldri selv gått inn for å skape sensasjon, men vi har forsøkt å være våkne for hva som skjer i tiden. I den forbindelse vil jeg tillate meg å si at Bergen ikke er mere provins enn Oslo når det gjelder kunstnerisk kvalitet over utstillingene. Det hender at vi koster på oss et lite flir når vi i hovedstadspressen eller andre riksmidia kan lese, se eller høre om «store eller sensasjonelle kunstbegivenheter som

Norge nå skal få del i», og som vi allerede har hatt føling med i provinsen.

AV de ting vi er glade for, er at det var hos oss Rolf Nesch for første gang etter krigen trådte frem med sin største og mest representative utstilling. Det var også her at Jakob Weidemann først valgte å presentere sine nye arbeider samlet. — Det var likeledes vi som hadde fornøyelsen av å vise den første store utstilling i Norge av dansken Asger Jorn. Bergens Kunstforening var også den eneste institusjon i verden som hadde avtale om utstilling med den danske skulptør Robert Jacobsen, da han vant gullmedalje ved den siste Biennalen i Venezia. Det er halvannet år siden vi tok initiativ til den utstillingen, som nylig fant sted. Fra Bergen sender vi den til Kunsternes Hus i Oslo. Under de Danske Dage i høst har vi likeledes hatt en bemerkelsesverdig og eksklusiv dansk utstilling, men ellers bekymrer vi oss ikke så mye over eksklusivitet i betydningen av enerett. Vi deler så gjerne med andre — også av utstillingsøkonomiske grunner. De eneste ganger vi bevisst tilstreber eksklusivitet, er i forbindelse med våre Festsspillutstillinger.

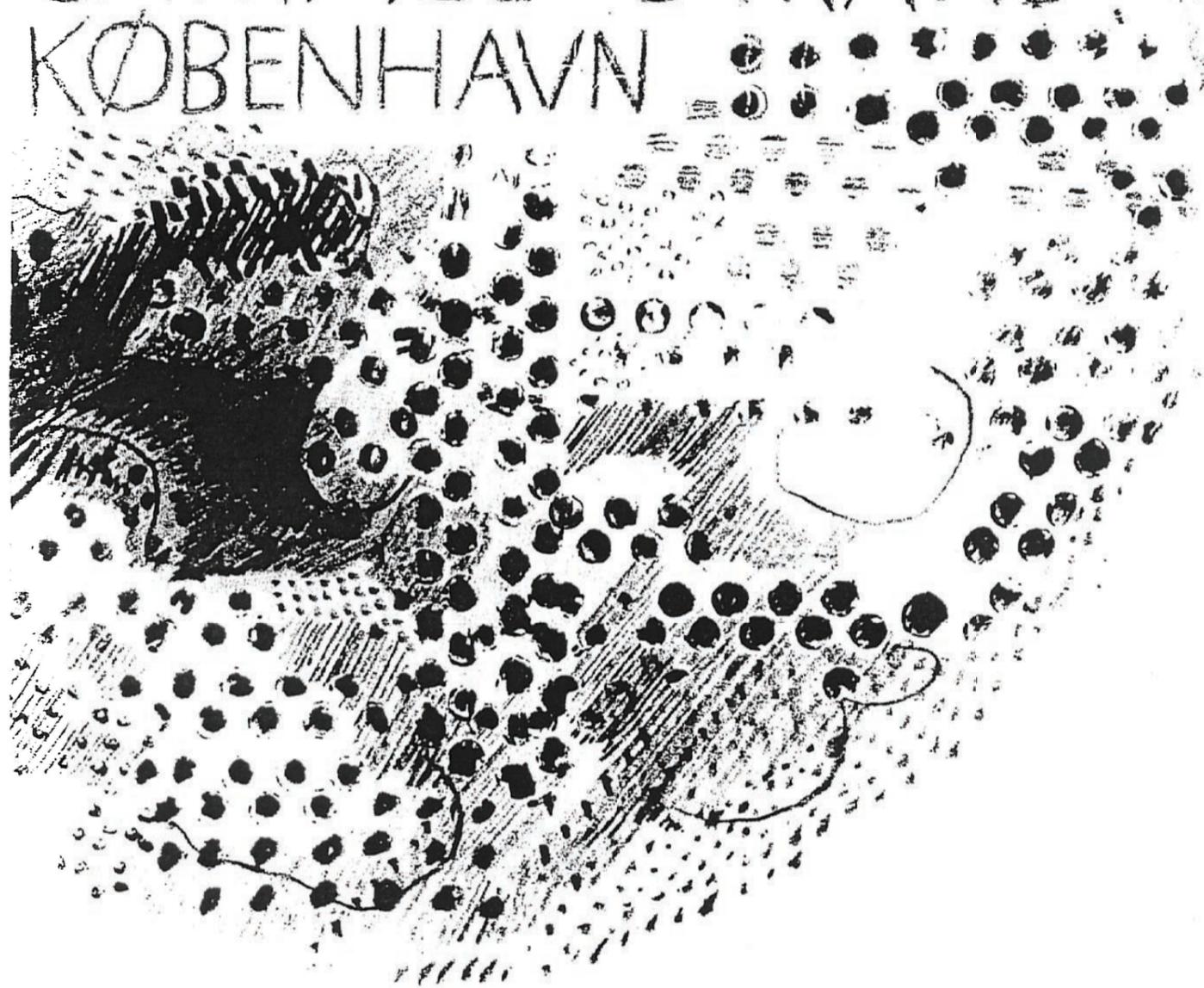
Når jeg sa at vi forsøker å følge med i tiden, er ikke det ensbetydende med at vi glemmer fortiden. Jeg synes det er svært verdifullt også å få vist kvaliteten i gammel kunst. Med særlig stor glede har vi likeledes arrangert utstillinger av moderne norske klassikere som Harriet Backer, Thorvald Erichsen, Axel Revold, Jean Heiberg, Alf Rolfsen og Per Krohg, parallelt med tilsvarende fra utlandet. Van Gogh, Jacques Villon og Georges Braque — for å nevne noen — hører til århundrets klassikere som vi ikke lett blir ferdige med.

FVØRER alt dette til forsømmelse av våre egne, håpefulle talenter?

— Det kan man knapt si. Vi synes at huset vårt skal stå åpent for unge malere og grafikere, men faktisk er vi i plassnød. Vi arrangerer årlig 15—20 utstillinger, og det er ikke så lite vi får vist. Men ofte ønsker jeg at vi hadde hatt dobbelt så stor plass. I dagens kunstliv, nasjonalt og internasjonalt, skjer det nemlig så mye som har krav på interesse.

Vi i Bergens Kunstforening mener ikke å stå som garanter for alt det vi viser, men vi tar vårt ansvar som registratorer og formidlere alvorlig. Vi kan like eller mislike det som skjer, men vi kan ikke stenge oss ute fra det uten samtidig å stenge oss ute fra den verden vi lever i, sier Per Remfeldt.

GRUPPE 66 BERGEN
15-29 APRIL 1967 GAL
GAMMEL STRAND
KØBENHAVN

HVERDAGE KL. 10-17.30
LØRDAG KL. 10-16
VERNISERING LØRDAG
15 APRIL KL. 13-16

GRUPPE 66 / GROUP 66 Exhibition in Copenhagen.
Galleri Gammel Strand 15-29 April 1967.